

Linnéuniversitetet

Institutionen för samhällsvetenskaper

Examensarbete 15 hp – kandidatnivå
Journalistik

Vem syns i rutan?

En studie över SVT:s och TV4:s sportsändningar ur ett genusperspektiv

Jonna Andersson
Jonathan Neselrot

Journalistik och medieproduktion,
180 hp
Höstterminen 2010

Handledare: Britt-Marie Ringfjord

Abstract

Authors: Jonna Andersson & Jonathan Nesselrot

Title: TV-sports - A study of sports programming from a gender perspective

Level: BA Thesis in Journalism

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 43

This report is an analysis from a gender perspective of more than three hundred minutes in sports broadcasting on SVT and TV4. The study explains how air time is divided between male and female athletes as well as which sports, male or female, get the most air time. The sports are also categorized according to attitudes about the sports being masculine, feminine or neutral. In this way the study also shows the categories of sports that are given the most airtime.

Our view before the study was that from a media perspective, the Swedish sports world was very male dominated. The results show that male athletes get more exposure than female athletes on both channels, this despite the fact that the membership of the Swedish sports clubs is fairly evenly divided between men and women.

Keywords: gender, sports events, TV sports, SVT, TV4, sex, sports media complex, dominate

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Syfte	5
2.1 Frågeställningar	6
2.2 Bakgrund	6
2.2.1 Kanalerna	6
2.2.2 Tittarsiffror	7
2.2.3 Bidrag	7
3. Dialog med forskningsfältet	8
3.1 Normativ ansvarsteori	10
3.2 Identifikation	10
3.3 Genusteorier	11
3.4 Sport-medie-komplexet	12
4. Metod och Material	13
4.1 Tillvägagångssätt	14
4.1.1 Empiriskt material	14
4.2 Begreppsdefinition	16
4.3 Metoddiskussion	17
4.3.1 Kategorisering av idrotter	17
4.3.2 Egna noteringar	18
4.3.3 Empiriskt material	19
5. Resultat	23
5.1 Fördelning av den totala sändningstiden på SVT	23
5.2 Fördelning av den totala sändningstiden på TV4	24
5.3 Medelvärde av exponeringstiden i SVT:s sportnytt	24
5.4 Medelvärde av exponeringstiden i TV4sporten	25
5.5 Tabell för 12 sändningar av SVT:s Sportnytt/Sportspegeln	25
5.6 Tabell för 12 sändningar av TV4sporten/Sporten söndag	25
5.7 Exponerad idrotter SVT/Manliga utövare	26
5.8 Exponerad idrotter SVT/Kvinnliga utövare	27
5.9 Exponerad idrotter TV4/Manliga utövare	27
5.10 Exponerad idrotter TV4/Kvinnliga utövare	28
5.11 Exponeringstiden fördelad på genuskategorier SVT	29
5.12 Exponeringstiden fördelad på genuskategorier TV4	30

_____ **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

6. Slutdiskussion _____	31
7. Litteraturförteckning _____	39
7.1 Böcker, tidsskrifter, föreläsningar, rapporter _____	39
7.2 Elektroniska källor _____	40
8. Bilagor _____	41
8.1 Bilaga 1 _____	41
8.2 Bilaga 2 _____	41

1. Inledning

Inom utbildningsväsendet, inom finansvärlden och i olika fackföreningar diskuteras frågan om jämställdhet mellan könen. Vi som följer och tittar på mycket idrott i vår vardag och dessutom har ett intresse för jämställdhetsfrågor saknar den riktiga debatten om de monumentala skillnaderna mellan manliga och kvinnliga idrottsutövare. Jämställdhet är ett politiskt begrepp definierat som jämlikhet mellan könen. Jämställdhet innefattar mäns och kvinnors lika rättigheter, skyldigheter samt möjligheter och innebär att kön inte skall vara ett omotiverat hinder för personlig utveckling. Det inkluderar därmed bland annat samma möjligheter till samhällsinflytande, ekonomiskt oberoende, företagande, och utveckling i arbetet (www.do.se) (www.finlex.fi). Man kan dock ställa sig frågan hur jämställt vårt samhälle är i verkligheten? Ta till exempel allsvensk fotboll i Sverige. Männerna inom fotbollen är höglönlöna medan kvinnorna i genomsnitt tjänar betydligt mindre och ofta måste ha ett arbete vid sidan av (www.damfotboll.com, 2010) (www.svenskfotboll.se, 2009). Är inte det ett hinder för personlig utveckling och utveckling i arbetet? En elitidrottande man ses alltså som seriös och får yrkesrollen idrottare medan kvinnor som utövar samma idrott får ha den som hobby. Damfotboll har lägre publiksiffror och anses av många inte hålla samma klass som herrfotboll (www.svenskfotboll.se). Och ser man till publikantal och klubbomsättning så är damfotbollen långt bakom herrarna. I den här frågan menar vi att medierna skulle kunna spela en stor roll. Idrotten försörjer sig till stor del på sponsorer. För att bli sponsrade måste lagen bland annat få mycket tv-tid och synas i medier. Och medierna fokuserar av naturliga skäl på de lagen som är mest populära och bäst (www.sportaffärer.se, 2010). Frågan är bara hur damfotbollen ska kunna utvecklas och bli bättre utan pengar? Kvinnor kan omöjligt träna lika mycket som män om de också måste sköta ett jobb vid sidan av fotbollen. Samma problematik finns inom andra idrotter, till exempel ishockey.

2. Syfte

Vår utgångspunkt är att medier påverkar samhällets diskurser och synen på vad som är manligt och kvinnligt. Därför är det viktigt att belysa hur mycket tid som ägnas åt män respektive kvinnor som utövar idrott. Medier har makt att bevara traditionella värderingar och/eller reproducera en rådande samhällsordning. På samma gång besitter medier makten att påverka samhällets normer och skapa nya värderingar (McQuail, 2010). Vi lär oss av det vi ser och upplever via bland annat tv (Gauntlett, 2008). Ser vi bara manliga idrottare på tv lär vi oss att det ska vara män som utövar idrott. Tv bidrar till att skapa ett genuskontrakt, där manligt blir normen (Hirdman, 2003).

Vi jämför TV4:s sportsändningar med SVT:s eftersom den förstnämnda är en kommersiell kanal och SVT en public service-kanal. Genom jämförelsen ser vi om det finns någon skillnad mellan kanalerna och kan på så sätt se om det finns en tydlig diskurs. Public service måste delvis arbeta för samhällets minoriteter och är inte lika beroende av tittarsiffror eftersom de inte behöver annonsintäkter(www.svt.se). Därför skulle man kunna dra slutsatsen, om utrymmet i sportsändningarna fördelas likadant på bägge kanaler, att det föreligger sociala värderingar bakom fördelningen av exponeringstiden.

Nathalie Koivula (numera Hassmén) skriver:

“The content analyse of news media coverage of sports, including both “quantity” and “quality” (i.e how media portray men and women in sports) are each vital to understanding the role of sports and media as conservators of convention and reinforcements of traditional values which hinder the advancement of women in sport” (Koivula, 1999, s. 4).

2.1 Frågeställningar

Övergripande fråga:

Vilka genusstereotyper förekommer i SVT:s respektive TV4:s sportsändningar och hur ser fördelningen ut mellan kvinnliga och manliga idrottare?

Vi bryter ner den övergripande frågan till följande frågor:

Hur fördelas sändningstiden på manliga respektive kvinnliga idrottare?

Vilka idrotter får mest tid, maskulina, feminina eller neutrala?¹

Är det samma idrotter för män och kvinnor som får mest tid?

2.2 Bakgrund

2.2.1 Kanalerna

SVT är ett oberoende företag i allmänhetens tjänst, ett så kallat public service-företag. SVT ska spegla hela landet och ge medborgarna ett brett utbud av program. Verksamheten ska bedrivas självständigt i förhållande till politiska och kommersiella intressen. ”SVT:s utbud präglas av demokratiska och humanistiska värden, folkbildningsambitioner, mångfald och kvalitet och ska vara tillgängligt för alla oavsett förutsättningar och bakgrund” (www.svt.se) (Hadenius, Weibull, & Wadbring, 2008).

TV4 är huvudkanalen i TV4-gruppens utbud och är i huvudsak en reklam- och betal-tv-finansierad verksamhet. ”TV4-gruppen arbetar aktivt för att bidra till en hållbar

---

¹ Se bilaga 2 för tabeller.

samhällsutveckling genom att engagera sig mot fördomar och diskriminering...”

(www.tv4.se, 2010) TV4-gruppen är en del i Bonnierkoncernen.

Under vardagarna sänder Sveriges television 2 (SVT2) programmet Sportnytt under 15 minuter, mellan 22.00 till 22.15 (enligt tablå).² TV4 sänder tio minuter sport, från 22.25 till 22.35 på vardagar, med eventuell variation på fredagar. (enligt tablå).³ På lördagar och söndagar bryter bägge kanalerna med sina respektive veckotablåer och sänder längre sportsändningar på andra tider. De sändningar som vi bevakar på helgerna är de bägge kanalernas sändningar på söndagar. Sportspegeln på SVT1, ett 45 minuter långt program mellan 20.30 till 21.15 och på TV4, Sporten söndag, ett 30 minuters långt program med sändningstid 20.00 till 20.30.

2.2.2 Tittarsiffror

83 % av Sveriges befolkning tittade en genomsnittlig dag på tv år 2009 enligt Nordicom. 18 % av Sveriges befolkning tittade en genomsnittlig dag på sportsändningar. 27 % män tittade en genomsnittlig dag på sportsändningar. För män var sportsändningar den näst mest populära kategorin av tv-sändningar. Endast 9 % kvinnor tittade en genomsnittlig dag på sportsändningar. Det gör kategorin till den näst minst populära bland kvinnor (www.nordicom.gu.se, 2010).

Jämförande siffror från MMS (Mediamätning i Skandinavien) säger att 70,3 % av befolkningen tittade dagligen på tv under fem sammanhängande minuter. I deras årsrapport från 2009 fanns en toppnotering från SVT2:s Sportnytt med, 730 000 tittare den 28 oktober 2009 (www.mms.se, 2010).

2.2.3 Bidrag

Ideella idrottsföreningar har möjlighet att söka statligt lokalt aktivitetsstöd (LOK). Det är då Riksidrottsstyrelsen (RS) som har det yttersta ansvaret över hur pengarna fördelas. Alla föreningar som är anslutna till ett specialidrottsförbund (ex fotbollsförbundet, friidrottsförbundet etc.) och som i sin tur är anslutna till Riksidrottsförbundet (RF)⁴ har rätt att ansöka om LOK. Föreningar som inte har ett nationellt specialidrottsförbund men som ändå har en godkänd överenskommelse med RS är också berättigade att ansöka om LOK. Vid två tillfällen om året har föreningen rätt att ansöka och gör det bland annat genom närvaroredovisning. I närvaroredovisningen kan föreningen söka bidrag för maximalt 30 personer i åldrarna 7-20 per sammankomst (Riksidrottsstyrelsen, 2008).

---

² <http://www.svt.se>

³ <http://tvplaneten.tv4.se/>

⁴ Riksidrottsstyrelsen har det yttersta ansvaret medan Riksidrottsförbundet har det operativa ansvaret för idrottsföreningar i Sverige.

Hur det kommunala föreningsbidraget delas ut framgår i kommunallagen. Bland annat finns det två principer att utgå från. Lokaliseringsprincipen som bestämmer att kommunen enbart får dela ut bidrag till en förening inom kommunens gränser och likställighetsprincipen som i praktiken innebär att kommunen måste behandla alla medborgare lika. Exakt hur kommunerna väljer att fördela föreningsbidraget skiljer sig från kommun till kommun. Det kontanta bidraget som kommunen tillhandahåller föreningen är bara en typ av bidrag. Resursbidrag såsom lokaler, subventioner, ledarutbildningar och material är andra sätt att bidra. Kommunen sätter upp ett antal kriterier (som bygger på det statliga lokala aktivitetsstödet) som föreningen sedan kan ansöka om bidrag för. Det blir allt vanligare att kommunen ställer krav på föreningen, utöver de traditionella kraven på öppenhet och tillgänglighet för alla, så kallad målstyrning. Det kan handla om drogprevention, integrations- eller jämställdhetsarbete. I en enkät från 2001 säger 30 procent av kommunerna att de styr föreningarna för att jobba för jämställdhet (Blom & Gunnarsson, 2004). Eftersom det inte finns möjligheter för RS eller kommunen att öronmärka pengar för en viss verksamhet, även om målstyrning kan användas till viss del för ändamålet, är det upp till föreningen att bestämma vilka utövare som får störst utdelning av de olika bidragen.

3. Dialog med forskningsfältet

Har medierna makt att påverka samhället? Det finns två sätt att se på det. Denis McQuail visar i sin bok *Mass Communication Theory* (2010) en modell där å ena sidan media har makt att i stor utsträckning påverka samhället, och å andra sidan inte⁵. McQuail själv påpekar att en mix av bägge förmodligen kommer närmare sanningen än att luta sig helt och hållet mot ett av synsätten. De två synsätten är dominans och pluralism. I det dominanta synsättet anses medierna vara toppstyrda av få inom en elit, med en stark effekt på en passiv publik. I det pluralistiska synsättet är variationen och ägandeskapet av medierna stor, publiken är aktiv och reagerar på vad som skrivs med sund skepsis och effekterna av medierna varierar men ofta har de ingen effekt. Vår utgångspunkt i studien är att medier är organisationer med makt eller viss makt att påverka människor och samhället. I vår studie väljer vi att enbart rikta in oss mot television.

David Gauntlett håller med i sin bok *Media, Gender and Identity, an Introduction* (2008). Han anser att med all tid som människor spenderar framför tv:n är det ”oundvikligt” och

---

⁵ Se bilaga 1.

”uppenbart” att tv-tittande har påverkan på människors uppfattning om hur vi ska interagera med varandra, hur vi ska se ut och vad vi uppfattar som attraktivt.

Sedan 1980-talet har tv-tittandet ökat. 1980 tittade 79 % av den svenska befolkningen i åldrarna 9-79 år på tv en genomsnittlig dag. Siffran steg sedan stadigt och toppades i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet. Att internet har etablerat sig som ytterligare ett medium att förhålla sig till har inte påverkat tv-tittandet i negativa siffror. Det visar sig genom att 83 % av Sveriges befolkning i åldrarna 9-79 år tittar på tv år 2009 (www.nordicom.gu.se, 2010). Använder vi då oss av Gauntletts slutsats att påverkan från tv-tittande är oundvikligt betyder det att en stor majoritet av Sveriges befolkning dagligen påverkas av tv.

1998 var kvinnor underrepresenterade i sportsändningarna på SVT och på TV4, i faktiska siffror, likväl som i hur många idrottsutövare som fanns. 10 % av tiden ägnades åt kvinnliga idrottare. Samtidigt som 14 % av den kvinnliga befolkningen tränade och/eller tävlade i idrott (Koivula, 1999). I de idrotter som faller inom kategorin manliga idrotter (Koivula, 1995) ägnades enbart 8 % av exponeringstiden till kvinnliga idrottare.

Från att ha varit rejält marginaliserad har kvinnlig idrott på 2000-talet fått ett uppsving. Sedan de olympiska spelen i London 1948 har den mediala bevakningen av olympiaderna överlag ökat för varje gång spelen har hållits (King, 2007). Christopher King har med utgångspunkt i två engelska dagstidningar (Daily Mail, The Times) studerat hur mycket utrymme män respektive kvinnor fått under de olympiska sommarspelen. I hans text- och bildanalytiska studie visar han tydligt i diagram att den mediala bevakningen överlag ökar.

Christopher King har valt att granska idrottsbevakningen i allmänhet men han har dessutom valt att närmare granska rapporteringen om friidrott.

Till exempel skrev The Times 13 artiklar om manliga utövare av friidrott under sommar OS 1980. 1988 hade den siffran ökat till 31. The Times skrev 1980 3 artiklar om kvinnliga utövare av friidrott och 1988 skrev tidningen 8 artiklar. Således ökade alltså det sammanlagda antalet artiklar men fortfarande syns en klar övervikt för artiklar om manliga friidrottare.

Under de olympiska spelen i Aten 2004 hade siffran dock svängt. 20 artiklar i The Times handlade då om män, 34 om kvinnor, 2 stycken var neutrala (King, 2007).

Under 1980- och 90-talen porträtterades kvinnor ofta som objekt. Det handlade ofta om hur de såg ut, snarare än om hur de presterade. 2004 har också detta svängt och de flesta artiklar upplevs positiva och sakliga med idrotten i centrum.

En aspekt som inte bör glömmas av är det faktum att bilder på kvinnor i de båda tidningarna i genomsnitt var 44 % större än bilder på män. Det är en viktig aspekt med tanke på objektifieringen som enligt King varit tydlig under 1980- och 90-talet (King, 2007).

3.1 Normativ ansvarsteori

Den normativa ansvarsteorin, när den appliceras på medieforskning, utgår från vad samhället anser att medierna bör ha för roll. Inte nödvändigtvis vad medierna faktiskt spelar för roll.

Vad som är det normativa ansvaret bestäms ofta av lagar och regler i ett samhälle. Alla medier har en potentiell möjlighet att påverka andra människors åsikter och verklighetsuppfattning.

Det innebär att medierna kan vara ett hot mot den rådande ordningen eller en möjlighet till förändring. Medierna har den makten därför att de kan ge röst åt nya åsikter eller vara en röst för redan existerande åsikter som cementerar bilden av ett fenomen (McQuail, 2010).

Med makt kommer ansvar och därför är den normativa ansvarsteorin lätt att applicera på vår studie. Utgår vi från vår forskningsfråga är det viktigt att journalistiska medier arbetar för jämställdhet. Ett problem är att journalistiken påverkas av interna och externa omständigheter.

Även om journalistens roll är ansvarsfull så spelar flertalet faktorer in i produktionen av medieinnehållet. En sådan effekt/påverkan är kravet på underhållning, entertainment. Mycket av innehållet i journalistiska medier är underhållande och på redaktioner talas det om underhållningsvärde. Konkurrensen är hård och det blir viktigt för nyhetsmedier att ha högst tittarsiffror eller antal läsare (McQuail, 2010). Eftersom SVT är en del av Sveriges public service-utbud ska tittarsiffror inte vara lika viktiga för dem (www.svt.se). SVT har dessutom ett större normativt ansvar gentemot befolkningen än övriga medier, bland annat på grund av tv-licensen som betalas av alla som har tillgång till tv (Hadenius, Weibull, & Wadbring, 2008). Jostein Gripsrud (2002) definierar underhållning som engagerande och det skulle kunna vara så att idrott utövad av män engagerar fler än vad idrott utövad av kvinnor gör, eller tvärtom. Den idrotten som engagerar störst antal personer har i så fall ett högre underhållningsvärde och får därför större utrymme i medierna. Enligt siffror från riksidrottsförbundet så är 46 % av deras medlemmar kvinnor, vilket tyder på ett ungefär lika stort engagemang från män och kvinnor (Riksidrottsförbundet). Ser medlemskapet ut så ligger det nära till hands att tro att även intresset för att följa idrotten fördelas på ungefär samma sätt. Idrottsvärlden ser, om man använder dessa siffror ganska jämställd ut, därför är det intressant att se om den speglas på det sättet också.

3.2 Identifikation

Socialisation är ett begrepp för vår inlärningsprocess till en mänsklig gemenskap. Processen börjar direkt när vi föds, då genom kroppskontakt och blickar. När barnet blir något äldre kommer språket in i processen, ett avgörande steg i utvecklingen. Man brukar dela in socialisationen i två delar; den primära, som är den närmaste omgivningen, familj och nära

vänner. Den sekundära som är skola, arbetsplats, idrottsföreningar och så vidare. I dessa sammanhang får vi lära oss vilka vi är och vad som förväntas av oss. Sådan information får vi också från massmedier, som är en stor del av den sekundära socialisationen. Medierna definierar verkligheten omkring oss och därför också oss själva, våra identiteter. Vi får vår identitet genom identifikation med en grupp eller genom medlemskap i den gruppen. Kön och etnisk bakgrund tillhör de mest centrala gruppkategorierna (Gripsrud, 2002) (Croteau & Hoynes, 2003). Croteau och Hoynes ger exempel på nationalsånger, läroböcker i skolan och nationella sportevenemang som starka bidrag till att skapa en nationell identitet, och den identiteten blir i sin tur en del av den helhet som är individen. Rimligtvis bör samma faktorer även påverka genusidentiteten. Och rimligtvis borde massmedier ha samma påverkan i formandet av en nationell identitet som i formandet av en genusidentitet.

Ger medierna möjlighet till sådan identifikation inom idrottsvärlden? Förebilder kan inspirera och motivera, i *Media, Gender and Identity* skriver David Gauntlett (2008) att socialpsykologiböcker inte nämner förebilder speciellt ofta men att de nämner en social inlärningsteori. Teorin går ut på att människor lär sig ett beteende genom att observera andra som förebilder. Gauntlett skriver också att idén om förebilder kan fungera när man växer upp. Förebilden kan representera möjligheter och på så sätt inspirera och motivera. För idrottande ungdomar blir det därför viktigt att medierna lyfter fram förebilder som de kan identifiera sig med för att motivera dem till fortsatt träning.

3.3 Genusteorier

Yvonne Hirdman menar att vi skapar ett genuskontrakt. I sin forskning beskriver hon hur vi skapar olika osynliga normer och förväntningar om manligt och kvinnligt i samhället. Hon använder sig av tre grundläggande principer:

- 1) Manligt och kvinnligt hålls isär och är oftast också varandras motsatser, dikotomier. Som bilar och dockor eller bråkiga pojkar och tysta flickor.
- 2) Det manliga har högre status, värderas högre än de kvinnliga.
- 3) Alla är med och skapar genuskontraktet, omedvetet. Vi uppfattar det som "normalt" att det är så. Kontraktet skapas på gruppnivå genom strukturer i samhället. Det vill säga att på individnivå kan det finnas kvinnor med högre status än män men som grupp har män högre status (Hirdman, 2003).

Susan Tyler Eastman och Andrew C. Billings undersökte under 1998 rapporteringen av kvinnliga idrottare i USA. De valde de mest populära sportmedierna i USA. ESPN, CNN, The New York Times och USA Today. Studien jämför kvinnliga idrottares medieutrymme med

manliga idrottares. De har tittat på vardaglig sport så väl som på större mästerskap från maj till september 1998.

Studien är både kvantitativ, mäter utrymmet som män och kvinnor får, och kvalitativ eftersom de tittar på diskurser och porträttering. Med tidtagarur har de klockat tiden för manliga respektive kvinnliga idrottare. Samma material har de också gjort en diskursanalys över. Där tittar de på adjektiv som beskriver manliga och kvinnliga idrottare, man använder Holsti's formel ($2M / (N1 + n2)$) från 1969.

I undersökningen jämför de etermedierna med press (tryckta medier). Resultatet visar en stor övervikt i rapporteringen av manliga idrottare, 95 % av ESPN:s sändningstid tillägnades män och 93 % av CNN:s. De tryckta medierna hade också en övervikt av manlig idrott. I USA Today handlade 86 % av artiklarna om män och i The New York Times 85 %.

Diskursen i tidningarna visade också att man var mer benägen att använda fotografier av kvinnliga idrottare utan att bifoga tillhörande information. C.Billings och Tyler Eastman drar slutsatsen att man använder kvinnors glamour eller sex-appeal för att locka uppmärksamhet. Diskursen i tv visade också skillnader mellan män och kvinnor. Män placeras flera steg högre än kvinnor. Männens prestationer värderas högre än kvinnors (C.Billings & Tyler Eastman, 1998).

3.4 Sport-medie-komplexet

Lawrence Wenner skriver i *media, sport and society* (1989) om en modell som bygger på Sut Jhallys tanke om det idrottsmediala komplexet. Komplexet handlar om förhållandet mellan medier, idrott och publik. Modellens utgångspunkt är verkligheten. Hur verkligheten ser ut beror på det rådande samhällsklimatet, samhällssystemet och ekonomin. Dessa två faktorer påverkar självklart varandra och i sin tur påverkas politiska organisationer, intresseorganisationer och idrottsorganisationer. Både inom dessa organisationer och utanför dem finns källor som informerar journalister. Informationen är också beroende av samhällssystemet och ekonomiska villkor. Och i sin tur gäller detsamma för journalisten som också är beroende av samhällssystemet och ekonomi.

Journalisterna styrs dessutom av interna villkor inom nyhetsorganisationen. Journalisterna producerar olika typer av medieprodukter som på ett eller annat sätt konsumeras och betalas av en publik. Publiken kan till viss del direkt påverka nyhetsurvalet genom att sluta köpa en tidning eller betala för en kanal. I Wengers (1989) modell är publiken utgångspunkten och deras respons på mediernas innehåll. Innehållet förmedlas mellan medierna, publiken,

samhället och idrottsorganisationerna. Publikens uppfattningar är många gånger grundad på värderingar och traditioner i samhället.

Medial exponering är väldigt viktigt inom idrottsvärlden. Marknadsföringen av idrott är grunden i idrottens ekonomi. Här spelar medierna en stor roll, de hjälper idrottsvärlden att dra in pengar till sin verksamhet för att kunna betala löner och så vidare. Wenner delar in komplexet i två delar.

- Mediernas genomslag - den största delen av sportpubliken tar del av idrotten via medierna. Vilket betyder att den kulturella erfarenheten av sport är ordentligt medierad.

- Ekonomiska krafter - idrotten är beroende av ”mediepengar”, för dess överlevnad

Medierna når ut till en stor publik. Men det kostar pengar, idrotten i sig och evenemang kostar också pengar. Sporten och medierna lever i symbios, de är beroende av varandra. Här kommer också företag/sponsorer in i bilden. Sponsorer är betydelsefulla för idrottare, lag och även idrottens utveckling. Sponsorerna drar sig till de idrotter och idrottare som exponeras i medierna. De idrotter som får medial tid är de som drar störst publik. Vinst gör i sin tur att dessa idrotter kan utvecklas vidare och bli ännu bättre och därmed växer intresset för idrotten ännu mer. Alltså säljer medierna produkter där dessa idrotter exponeras. Detta skapar ett idrottscentrum och andra idrotter, som då befinner sig i periferin, får problem med ekonomin och utvecklingen (Wenner, 1989).

Michael Messner (2002) pratar om detta centrum just som sportmedie-komplexet. Han menar att det är där vi hamnar när vi lokaliserar idrottens centrum. För att hitta centrum följer han pengarna. Där pengarna finns är också centrum för den globala, kommersiella tävlingsidrotten. Centrum för idrotten blir då en plats av kommersiella intressenter, som pengar och prestige utgår ifrån. Förutom pengarna och prestige har dessa idrotter också medierna i sina händer. Messners resonemang är lätt att applicera på sportsändningarna. Vår hypotes är att manlig fotboll och ishockey får stort medialt utrymme. De är också de två mest pengastinna idrotterna i Sverige (www.sportaffärer.se, 2010).

4. Metod och Material

Vi har gjort en kvantitativ innehållsanalys där vi tittar på omfånget, alltså hur stor del av sändningen som ägnas åt manliga respektive kvinnliga idrottare. Vi ville också se vilka idrotter som ges mest utrymme i sändningarna. Är det samma idrotter oberoende av kön eller kan man se skillnader i maskulina och feminina idrotter? Vi har valt denna metod eftersom

den kan göras så objektiv som möjligt och eftersom vi anser att exponeringstiden är det viktigaste i vårt forskningsproblem.

Som grund för vad som är manliga, kvinnliga och neutrala idrotter tar vi Nathalie Koivulas surveyundersökning.⁶ Hon har frågat drygt 200 studerande vid Stockholms universitet om de uppfattar olika idrotter som könsbundna. Respondenterna ombads svara hur de själva uppfattade idrotten i fråga. Respondenterna ombads att inte ta hänsyn till den samhälleliga normen eller det faktiska antalet utövare utan grunda sina svar på sin egen personliga uppfattning om idrotten. Respondenterna placerade 59 idrotter på en sjugradig skala där 1 – 3,5 var maskulint, 3,5 – 4, 5, neutralt och 4,5 – 7 var feminint. De flesta idrotter, 34 stycken, placerades som könsneutrala idrotter. 18 stycken som maskulina och 7 stycken placerades som feminina. En intressant aspekt i Koivulas resultat är att av de sju idrotter som klassats som feminina är ingen en traditionell lagidrott. Konstsim, dans och gymnastik görs visserligen i lag men förutom konstsim som inte tillhör de mest kassastinna idrotterna i Sverige kopplas dans och gymnastik knappast ihop med ett lag. Traditionella lagidrotter som fotboll, ishockey, innebandy och handboll klassificeras samtliga som maskulina idrotter (Koivula, 1995).

4.1 Tillvägagångssätt

Vi har båda två följt samtliga utvalda sändningar. Först har vi tittat på sändningen och tagit tiden på hela sändningen (start efter vinjett, stopp före slutbild, uppehåll för eventuell reklam⁷) samt antecknat information om inslag och telegram. På så sätt har vi innan vi tagit tid för våra olika analysnycklar diskuterat om det uppstått frågor. För att få bästa möjliga resultat har vi valt att inte följa programmen i realtid. Istället har vi spelat in samtliga sändningar och sett dem i efterhand för att kunna starta och stoppa som vi ansett lämpligt. Vi har också testat metoden före den faktiska studien.

Vår metod minimerar chanserna för en subjektiv tolkning. Det finns ingen tidigare forskning som ser ut just såhär. Det finns dock liknande studier från sportsändningar i Sverige under 1990-talet, (Koivula, 1999) och i utlandet (C.Billings & Tyler Eastman, 1998). Men efter det har man inte studerat området på det här sättet. Därför är vår studie intressant, både i jämförelse med tidigare forskning från 1990-talet och för fortsatt forskning inom fältet.

4.1.1 Empiriskt material

Vårt empiriska material består av SVT2 sportsändningar klockan 22.00 på vardagar och

---

⁶ Se bilaga 2.

⁷ Se sida 15 för begreppsdefinition.

SVT1 klockan 20.30 på söndagar, samt TV4 sportsändningar på vardagar 22.25 och från klockan 20.00 på söndagar. Vi har spelat in och samlat material i sammanlagt fyra veckor. Första veckan samlade vi material under tisdag, torsdag och söndag. Veckan därpå måndag, onsdag och fredag. Vi upprepade sedan samma mönster ytterligare två veckor. Respektive kanal har sportsändningar sex dagar i veckan vilket innebär 24 sändningar totalt, 12 från vardera kanal.

Det gav oss sammanlagt 222 minuters sportsändning på SVT och 111 minuters sportsändning på TV4. Totalt 333 minuter.⁸

Tiden vi mätt var hela sportsändningen minus vinjett, slutbild och reklampaus. Vi har dessutom valt att räkna bort tiden för Stopptid från den totala tiden. Stopptid sänds som avslutning på SVT:s söndagssändning.

Vi presenterar vårt resultat utifrån fyra analysnycklar:

- Den totala sändningstiden delar vi upp i manlig tid, kvinnlig tid och neutral tid.
- Sändningstiden fördelat i kategorier av uppfattningar om vad som är manliga, kvinnliga, neutrala och övriga idrotter.⁹
- Vilka idrotter som får mest exponeringstid för respektive kön.
- Hur många kvinnliga respektive manliga presentatörer, reportrar/speakers och intervjupersoner som hörs i sändningarna totalt.

En förklaring till hur vi räknar intervjupersoner:

Vi räknar vem som får uttala sig i inslagen, något som vi har valt att kalla intervjupersoner. Det kan vara på telefon, en extern eller intern expert, tränare, utövare, medlem, fans eller studiointervju. Det kan förekomma flera som får uttala sig i samma inslag och då räknar vi varje röst separat. Vi har bortsett från den faktiska tiden den som uttalar sig får, vi räknar endast antal personer. Om samma person har förekommit två eller fler gånger i samma inslag räknar vi personen en gång. Om exempelvis Robin Söderling (tennis) blir intervjuad efter en match räknar vi honom också, trots att inslaget handlade om honom.

Om det i ett inslag hörts en kommentator från den aktuella idrottshändelsen räknar vi inte in det i intervjupersoner. Det kan till exempel vara en jämn målgång i ett längdskidlopp då tittarna får höra kommentatorerna från tävlingen och se bilden på åkarna.

En förklaring till hur vi räknar reporter/speaker i inslagen:

I ett inslag där en och samma man/kvinna är speaker och guidar tittaren igenom inslaget, samt

---

⁸ Tiden enligt tablå är 400 minuter. Vår tid exkluderar givna faktorer.

⁹ Med Koivulas (Koivula, 1995) kategorisering som grund har vi skapat fyra tabeller, manliga, kvinnliga, neutrala och övriga idrotter.

är intervjuare och ställer frågor till en intervjuperson räknas mannen/kvinnan endast en gång. Är det inte samma person som gör speakern som intervjuerna räknas bägge. Ett inslagssvep, där en och samma reporter går igenom till exempel flera matcher i samma idrott, eller refererar från flera olika idrottsevenemang räknas reportern bara en gång.

I ett bildsatt telegram räknas inte berättarrösten eftersom det då är presentatören som pratar och för presentatören har vi en separat analysnyckel.

4.2 Begreppsdefinition

Bildsatt telegram – Ibland läser sportpresentatören upp ett telegram men tittaren ser bilder från eller på händelsen. Det kallas ett bildsatt telegram.

Inslag – Med inslag menar vi allt där sportpresentatören inte längre varken syns eller hörs utan tittaren får istället ta del av en reporters presentation av en händelse.

Slutbild – Slutbilden är alltid i slutet av sändningen precis efter att presentatören har avslutat sändningen och tagit farväl av tittarna. Ofta kan det se ut så att kameran går längre ifrån sportpresentatören och lokalen mörkläggs något. En musikslinga går på och text på vem som har arbetat med sändningen dyker upp i bild. Hur länge tittaren ser denna bild kan variera beroende på hur lång tid det är till nästa program, men ofta handlar det om sekunder. Ibland är slutbilden på idrottare om dessa har vunnit eller utmärkt sig på annat sätt.

Telegram – Telegram är allt som sportpresentatören själv läser upp i kameran.

Vinjett – Det kan ses som sändningens förstasida om man översätter det till tidningstermer. Ofta är bilder ackompanjerade av en musikslinga som är likadan i alla sändningar. Ibland med en berättarröst som i korta drag sammanfattar vad som kommer i sändningen.

Intervjuperson – En person, man eller kvinna, som blir hörd i form av utövare, expert eller supporter etc. Det är alltså inte en intervju i ordets rätta bemärkelse vi letar efter utan en person som exponeras i samband med ett inslag.

Presentatör – Eller sportpresentatören är den man eller kvinna som presenterar inslag från studion.

Reporter – Den som genomför intervjuer i ett inslag.

Speaker – Den röst som hörs till bilderna i ett inslag. Kan vara samma som reportern.

Kvinnlig tid – Inslag eller telegram som handlar om kvinnliga utövare eller kvinnliga lag.

Manlig tid – Inslag eller telegram som handlar om manliga utövare eller manliga lag.

Neutral tid – När vi talar om neutral tid menar vi den tid i inslag eller upplästa telegram som handlar om en sport, inte om specifika utövare. Till exempel i ridsport där män och kvinnor tävlar mot varandra blir referat från tävlingar neutral tid. Inslag om ett idrottsförbund som rör båda könen är också neutral tid.

4.3 Metoddiskussion

4.3.1 Kategorisering av idrotter¹⁰

En intressant aspekt med Koivulas klassificering (Tabell 1) är att 6 neutrala idrotter, tennis, tresteg, surfing, dykning (med tuber), bergsklättring och basket hade hamnat i kategorin maskulina idrotter om man utgår endast från svarsresultaten från män. Ingen neutral idrott hade kategoriserats som maskulin om man utgår från svarsresultaten från kvinnor. Simhopp däremot, som kategoriserats som neutralt hade, om männen fått bestämma, kategoriserat sig som en feminin idrott. Men svarsresultaten från kvinnor som sammanräknas i det medeltal som gäller för den slutgiltiga kategoriseringen gör att simhopp kategoriseras som en neutral idrott.

Samtliga idrotter som kategoriseras som maskulina (tabell II) får enligt svarsresultaten från männen i undersökningen medhåll. Tittar man på svarsresultaten från enbart kvinnor hade fem idrotter (bobb, rodd, handboll, bodybuilding, stavhopp) hamnat inom kategorin neutrala idrotter men männens svar gör att medelvärdet för svaren hamnar inom kategorin maskulina idrotter.

Samtliga idrotter som kategoriseras som feminina (tabell III) får medhåll enligt männens svarsresultat. Med enbart kvinnornas svarsresultat hade dans, gymnastik och ridsport kategoriserats som neutrala idrotter (Koivula, 1995).

En slutsats av svarsresultaten i Koivulas undersökning är att män i större utsträckning tenderar att se på idrotter som könsbundna. När svarsresultatet från kvinnor inte stämmer överrens med den kategori som idrotten hamnat i handlar det uteslutande om att de kvinnliga respondenterna ser idrotten som neutral.

Vi ser en del brister med Koivulas klassificering. Förutom det faktum att undersökningen gjordes 1995, och uppfattningar och opinioner kan ändras med tiden, så behövs det enligt oss strykas en del idrotter och andra läggas till.

Förutom att det gått en tid sedan Koivula gjorde undersökningen lider den också av bristen på förklaring om hur man bör behandla vissa idrotter. Ett exempel är travsport. Trav förekommer i samtliga undersökta sportsändningar på TV4 men finns trots det inte med på Koivulas lista,

---

¹⁰ Se bilaga 2.

däremot finns ridsport. Räknas trav in under ridsport eller borde trav bli en egen kategori? Vi har därför inte slaviskt följt Koivulas kategorisering utan använt det som bas för en av våra analysnycklar men justerat och ändrat där vi ansett det nödvändigt.¹¹

Med mer tid hade vi själva kunnat göra en surveyundersökning för att ta reda på vad som 2010 uppfattas som maskulina, feminina eller neutrala idrotter. Koivula har använt 207 respondenter i sin studie. 104 kvinnor och 103 män. 146 av dessa studerade psykologi vid Stockholms universitet, 18 studerade statistik och matematik vid samma universitet och 43 tillfrågade var värnpliktiga. I Koivulas studie framgår inte från vilka ekonomiska och sociala förhållande de tillfrågade kom ifrån. Samhällsklass kan enbart definieras utifrån den specifika tidpunkten för undersökningen, vilken var påbörjad universitetsutbildning eller värnplikt. Det gör det problematiskt att applicera resultatet som en generell sanning. Den delen av vår forskning som vi ägnar åt att undersöka vilka idrotter (maskulina/feminina/neutrala) som ges mest sändningstid och där kategoriseringen bygger på Koivulas undersökning är trots undersökningens brister hållbar därför att det enbart är en av fyra analysnycklar vi använder för att överblicka jämställdheten i exponeringstid mellan män och kvinnor.

Koivula har för litet empiriskt material för att statistiskt kunna säkerställa att synsättet gäller för hela Sveriges befolkning. Men vi anser att vad som anses vara en maskulin eller en feminin idrott bygger på hur mycket exponeringstid en specifik idrott får och vilket kön som får representera idrotten i fråga. Vårt resultat kan hjälpa eller stjälpa Koivulas relativt lilla undersökning och hennes kategorisering kan spela en stor roll i vår analys.

Eftersom vårt forskningsproblem handlar om hur mycket sändningstid som manliga respektive kvinnliga idrottare faktiskt får, anser vi att vi bör använda Koivulas kategorisering för att ge en fingervisning om vilken typ av idrott som ges sändningstid. Vår undersökning ger en bra bas för en liknande undersökning som Koivulas, fast större och mer statistiskt hållbar. Resultatet från en sådan kan sedan användas tillsammans med resultatet från vår forskning.

4.3.2 Egna noteringar

I en del av de sportsändningar vi har följt har kanalerna sänt idrotter som Koivula inte tydligt har kategoriserat och det har tvingat oss att själva skapa en kategori eller slå samman idrotten i fråga med en redan existerande idrott i en kategori. I Koivulas kategori ”ridsport” har vi

---

¹¹ Se sidan kap. 4.3.2 Egna noteringar s.17 för hur vi har korrigerat Koivulas kategorisering.

korrigerat så att det tydligt inte gäller trav. Istället har vi valt att skapa en tabell IIII¹² där vi har lagt in trav, handikappsidrott, curling, backhopp, triathlon och sammandrag. Att sammandrag har fått en egen kategori beror på att den alltid ligger i slutet av sändningen eller precis innan reklampaus och används då presentatören behöver fylla ut sändningen eftersom det är tid kvar. Vi har även räknat in avslutande kommentarer till sammandraget, oftast avslutas sändningen med tider för nästa sändning och ett ”tack och hej”.

Koivulas kategorisering av hur olika idrotter uppfattas som könsbundna saknar en del idrotter som är av väsentlig karaktär när det kommer till svenska sportsändningar. Exempelvis finns bandy som en kategori. Bandy i svenska sportsammanhang är en idrott som spelas på is med tio utespelare och en målvakt. Att bandy är med på listan är i sig inte fel, men avsaknaden av innebandy gör det svårt att veta om Koivula har slagit samman de båda idrotterna till en kategori eller valt bort den ena eller andra. Eftersom båda idrotterna är lagidrotter som spelas under en förutbestämd tid, uppdelade i perioder med klubba och boll väljer vi att skapa innebandy som en kategori och lägga den under maskulina idrotter, precis som bandy.

Skidskytte är en annan sport som får relativt mycket utrymme i svenska sportsändningar under vintertid. Idrotten är snarlik längdskidåkning men finns inte med i Koivulas kategorisering. Rimligtvis har Koivula valt att slå ihop skidskytte med längdskidåkning utan att klargöra detta, men eftersom vi inte kan vara säkra väljer vi att lägga den för sig men i samma kategori som längdskidor. Vissa idrotter som Koivula inte kategoriserat har vi valt att lägga i en övrig tabell (så som handikappsidrott och trav) men på grund av likheten mellan skidskytte och längdskidåkning väljer vi att lägga skidskytte i samma tabell som längdskidåkning (neutrala sporter).

4.3.3 Empiriskt material

Eftersom vi räknar bort tiden för vinjett, slutbild och avbrott för reklam stämmer inte den sammanlagda tiden av vårt empiriska material med den tiden som tv-tablån anger. Vinjetten är ofta en snabb sammansättning av flera olika bilder på idrottare och ljud. Det höga tempot och det lilla utrymmet varje idrott får i vinjetten gör det problematiskt att kategorisera och klocka. Slutbilden kan variera från program till program och är beroende av hur lång tid som är kvar till kommande program på kanalen. Slutbilden är oftast bara eftertexter som inte påverkar vår studie. Reklamavbrott räknar vi också bort därför att hade vi använt tiden för

---

¹² Se bilaga 2.

reklamavbrott i den totala sammanräkningen hade vårt resultat blivit missvisande.

Sändningstiden för män och kvinnor hade procentuellt minskat om vi också räknat in tid för reklam. Dessutom sänder endast TV4 reklam vilket hade försvårat jämförelsen mellan kanalerna. Vi har även klockat materialet med tidtagarur för hand vilket innebär att den mänskliga faktorn utgör en felmarginal. Vi har varit tvungna att avrunda tiondelarna till hela sekunder, fem eller högre har avrundats uppåt och under fem nedåt. När dessa tiondelar summeras blir de tillslut till sekunder, därför kan de också ge en viss felmarginal.

Procentdelen av sändningstiden för män och kvinnor påverkas minimalt av detta men en viss påverkan medför det.

I kvantitativa analyser är mängden och spridningen av det empiriska materialet väldigt viktigt. Vi spred ut våra 24 sändningar över fyra veckor därför att vi ville minska risken att en idrottshändelse med stort nyhetsvärde överskuggade andra. Det fanns fortfarande händelser som fick mycket utrymme under flera dagar. El clásico¹³ spelades på en måndag och fick då en stor del av sändningstiden. Söndagen före, en dag då vi samlade material, fick matchen också stor uppmärksamhet med ett långt inför-reportage. Med längre tid för studien hade vi valt att sprida ut det empiriska materialet ännu mer. För att öka reliabiliteten behöver man öka antalet sändningar. Vi anser dock att våra siffror över de 24 utvalda sändningarna är tillräckligt talande. Fördelningen av sändningstiden mellan könen ser liknande ut i alla sändningar, det talar för att urvalet ger en sann bild av genomsnittet. Eftersom vi genomfört vår studie under vintersäsongen blir en del idrotter lidande. Den svenska fotbollssäsongen till exempel har slutat och fokus på sportsändningarna kommer med automatik ligga på vintersporter. Det är ett faktum som vi inte kommer runt om vi inte utvidgar vår forskning och samlar material under ett helt år. Det finns risk att sommaridrotterna fördelar tiden annorlunda mellan män och kvinnor men det visar inte vår studie. Där har vi istället fått jämföra våra siffror med tidigare forskning, som gjorts under andra delar av året, för att leta efter skillnader.

Vi har fört en diskussion med varandra om att eventuellt räkna bort turneringar, nationella och internationella, där bara ena könet deltar. Detta för att exempelvis ett fotbolls-VM för herrar automatiskt och av naturliga skäl genererar extra mycket exponering på herrfotboll liksom ett fotbolls-VM för damer genererar uppmärksamhet på damfotboll. Dock spelas sådana stora mästerskap inte samtidigt och hade ett sådant mästerskap gått av stapeln under vår

---

¹³ El clásico är namnet på fotbollsmatcherna mellan F.C Barcelona och Real Madrid i den spanska ligan och beräknas följas av 400 miljoner människor, världen över. (Karström, 2010)

insamlingsperiod hade det möjligtvis gett oss siffror som vi inte hade fått under samma period utan mästerskapet i fråga. Det är trots allt mästerskap av exceptionella karaktärer som enbart hålls vart fjärde år. Samma logik som i resonemanget kring fotbolls-VM använde vi när vi talade om att räkna bort tid från andra turneringar där endast ena könet deltog.

Vår slutsats blev tillslut den att vi trots risken att samla på oss ett empiriskt material av extraordinär karaktär om ett stort mästerskap hölls, ändå samlade in och räknade samman *all* idrott under vår insamlingstid. Ett avgörande argument var att vi helt enkelt inte *kunde* välja vilken tid på året vi skulle samla in eftersom vi gjorde studien under en utvald tidsperiod.

Ännu ett bärande argument är att idrottsvärlden är full av extraordinära händelser av varierande karaktär och om vi räknar bort en sorts händelse som *för* stor blir arbetet med att välja empiriskt material subjektivt.

Ett problem vi stötte på när vi skulle dela in tiden i manlig, kvinnlig eller neutral tid uppstod när man pratade om ett helt lag (både män och kvinnor) men endast ena könet syntes och hördes. Exempelvis stötte vi på ett inslag om skidlandslaget, som handlade om bakteriesmittat vatten i Östersund där de befann sig, dock var det bara männen som nämndes och intervjuades. Eftersom det var manliga åkare som fick synas valde vi att lägga detta under manlig tid, en subjektiv bedömning, men vi anser att det var det mest korrekt eftersom det var männen som exponerades (29/11, SVT). Samma sak gäller andra idrotter där samma situation uppstod. I trav pratade man flera gånger med en manlig kusk och då kategoriserade vi det som manlig tid. Ofta, har vi märkt, att specifika utövare används för att inslaget ska få en förankring i verkligheten och tittaren lättare ska kunna relatera och i sådana fall har vi valt att inte placera inslaget i kategorin neutral tid utan placera det i antingen manlig eller kvinnlig tid, beroende på vem som intervjuas.

Ett annat dilemma vi stötte på var när sportnyheterna egentligen inte hade något med sporten att göra. Till exempel när ett basketlag från Borås körde av vägen på väg till en bortamatch och spelarna fördes till sjukhus (23/11, SVT). Vi räknade in inslaget i kategorin basket och eftersom det inte TYDLIGT klargjordes om det handlade om kvinnor eller män i det bildsatta telegrammet gjorde vi egen research för att kategorisera det rätt. Egentligen uppmärksammades inte idrotten den här gången men vi valde i alla fall att räkna med det eftersom det prioriterades i sändningen, vilket innebär att något annat inte fick plats.

Bägge kanalerna har i sin långa sändning på söndagen ett humoristiskt inslag. TV4 kallar sitt Kanon och Kalkon, där veckans bästa och sämsta idrottshändelser rankas. SVT har ett liknande inslag som de kallar Veckans värsting. Dessa inslag har vi valt att lägga under kategorin sammandrag eftersom händelserna under veckan som gått redan fått sändningstid

och används på ett annat sätt. I samma sändning har TV4 ett avbrott för reklam. Precis innan de bryter för reklam talar de om vad som kommer när de kommer tillbaka. Den tiden kategoriserar vi också som sammandrag. Om sammandraget använder tillbakablickar från både manliga och kvinnliga idrottare har vi kategoriserat sammandraget som neutral tid. Är bara det ena könet representerat faller det under respektive kategori. Här kan alltså exempelvis 3 sekunders längdskidåkning för damer innebära att ett 15 sekunders sammandrag kategoriseras som neutralt. Trots en bred felmarginal anser vi att sammandrag är en alltför liten del av den totala sändningstiden för att vi ska räkna samman samtliga delar ett sammandrag innehåller och dela upp dem med hjälp av lämplig analysnyckel. Detta därför att sammandragen alltid såg olika ut och varierande i tid. Eftersom vi endast räknar *antalet* intervjupersoner, män/kvinnor och inte hur lång tid de exponeras, kan siffrorna bli missvisande. Om man i ett inslag låter många idrottare säga bara en mening var höjer det siffrorna för det aktuella könet. Vi anser att detta är ovanligt och att siffrorna ändå visar en sanningsenlig bild.

Vi har gjort på samma sätt med reportrar och speaker, endast antal, ingen tid. Är det samma man/kvinna som är reporter och speaker räknar vi honom/henne en gång.

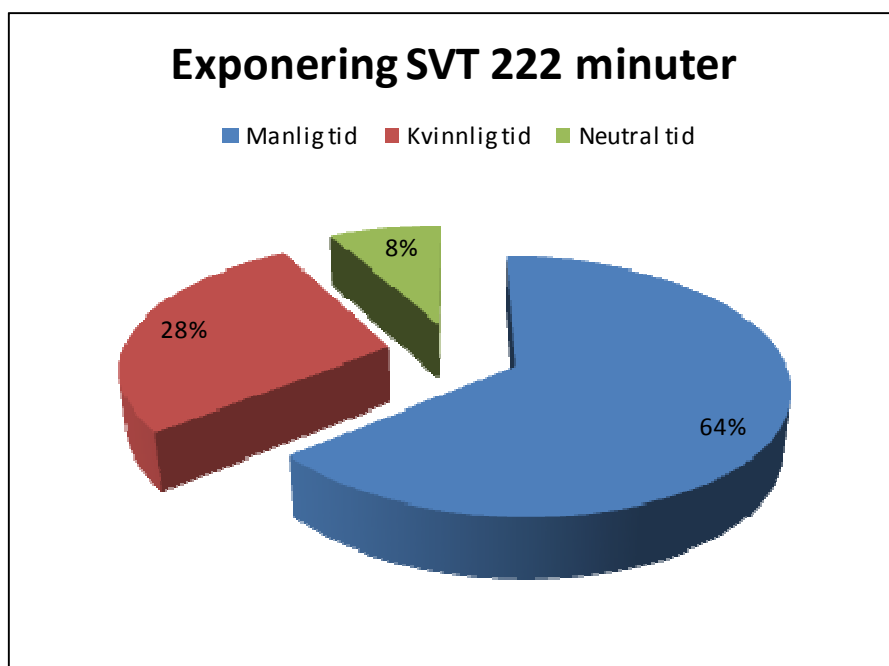
Vi räknar också presentatören, alltså hur många manliga respektive kvinnliga presentatörer kanalerna har på sina 12 sändningar. Ett antal gånger har presentatören lämnat över ordet till en annan studio. Där har vi räknat den nye presentatören/programledaren som reporter. Ett exempel från TV4 den 25 november: presentatören lämnar med några korta ord över till en ishockeystudio där ett bekant ansikte för personer med ett ishockeyintresse sitter tillsammans med en expert. De pratar om ishockey i några minuter för att sedan lämna tillbaka till den ursprungliga presentatören. Där räknar vi det bekanta ansiktet som reporter och experten som framför sina åsikter räknar vi som intervjuperson.

Info-strips förekommer i bägge kanalens sportsändningar. Alltså informationstext som rullar i underkant på bilden. Denna text ägnas inte några bilder eller ljud och därför räknar vi inte in det. Dessutom hade totaltiden och den fördelade tiden inte stämt med varandra om vi räknat med info-strips, dessa delar utrymmet med inslag eller telegram som vi klockar. Att vi inte tar med denna del av sändning kan påverka vårt resultat, som kanske skulle sett annorlunda ut med detta material inräknat. Vi anser dock att den exponeringen inte har samma betydelse för idrottarna som telegram eller inslag.

5. Resultat

Som förväntat visar vårt resultat att manliga idrottsutövare får större utrymme än kvinnliga. Av den totala exponeringstiden får männen 64 % på SVT respektive 54 % på TV4. En tydlig förbättring om man jämför med siffror från 90-talet. Men förbättringen kan förklaras med ett framgångsrikt handbolls-EM för det svenska damlaget.

5.1 Fördelning av den totala sändningstiden på SVT

Diagram 5.1 visar hur SVT fördelade den totala sändningstiden procentuellt mellan manlig tid, kvinnlig tid och neutral tid, under 12 sändningar. N=222 minuter.

5.2 Fördelning av den totala sändningstiden på TV4

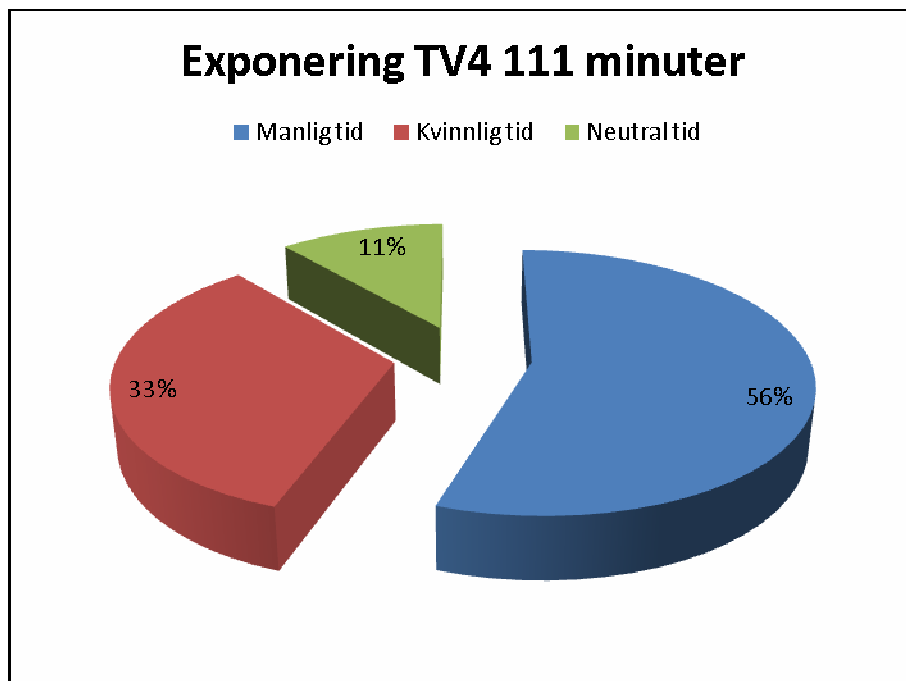

Diagram 5.2 visar hur TV4 fördelade den totala sändningstiden procentuellt mellan manlig tid, kvinnlig tid och neutral tid, under 12 sändningar. N=111 minuter

För att se hur mycket exponeringstid kvinnliga och manliga idrottare i snitt får under en sportsändning på respektive kanal följer här diagram över medelvärdet av exponeringstiden.

5.3 Medelvärdet av exponeringstiden i SVT:s sportnytt

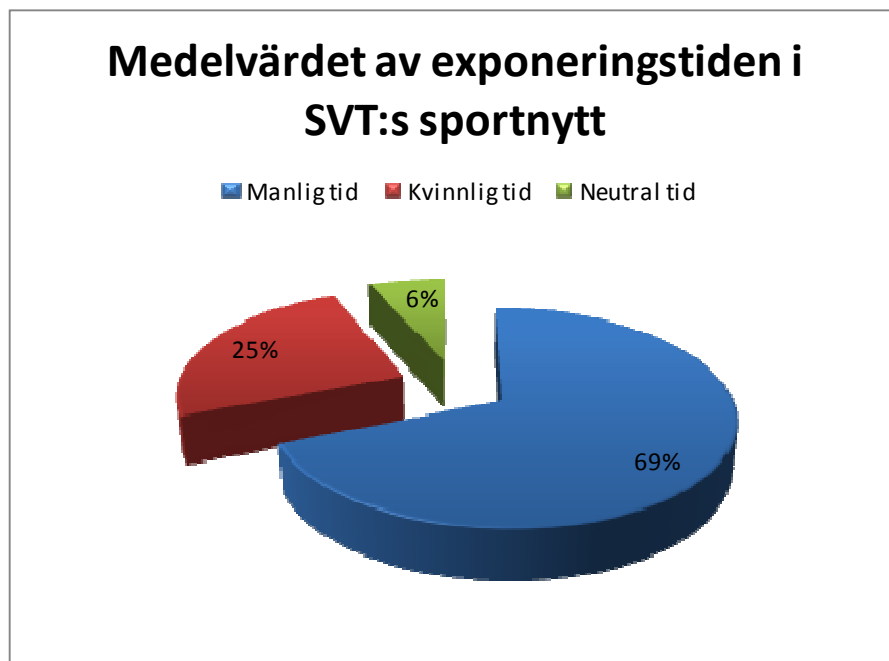

Diagram 5.3 visar medelvärdet av exponeringstiden i SVT:s sportsändningar i manlig tid, kvinnlig tid och neutral tid. N=222 minuter

5.4 Medelvärdet av exponeringstiden i TV4sporten

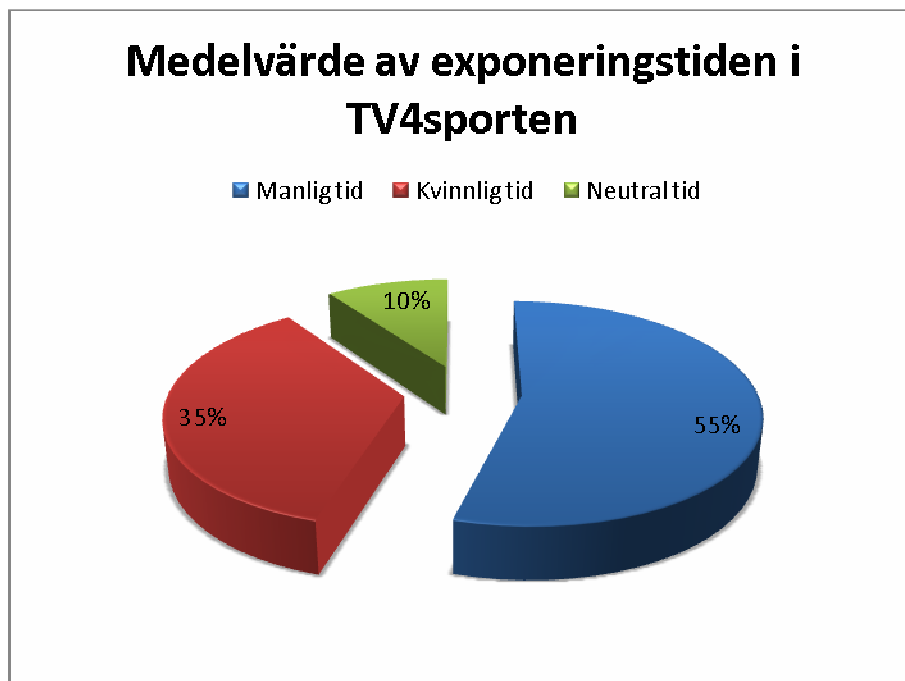

Diagram 5.3 visar medelvärdet av exponeringstiden i TV4:s sportsändningar i manlig tid, kvinnlig tid och neutral tid. N=111 minuter

Precis som väntat dominerade männen även rösterna i sportsändningarna. I kategorierna reportrar och intervjupersoner var männen betydligt fler. Men när det kom till uppläsare använde sig SVT av fler kvinnor än män och TV4 var helt jämställda.

5.5 Tabell för 12 sändningar av SVT:s Sportnytt/Sportspegeln

Sportnytt/ Sportspegeln	Manliga	Kvinnliga	Medelvärde per sändning/ Manliga	Medelvärde per sändning/ Kvinnliga
Uppläsare	3	9		
Reportrar	90	15	7,5	1,3
Intervjupersoner	97	44	8,1	3,7

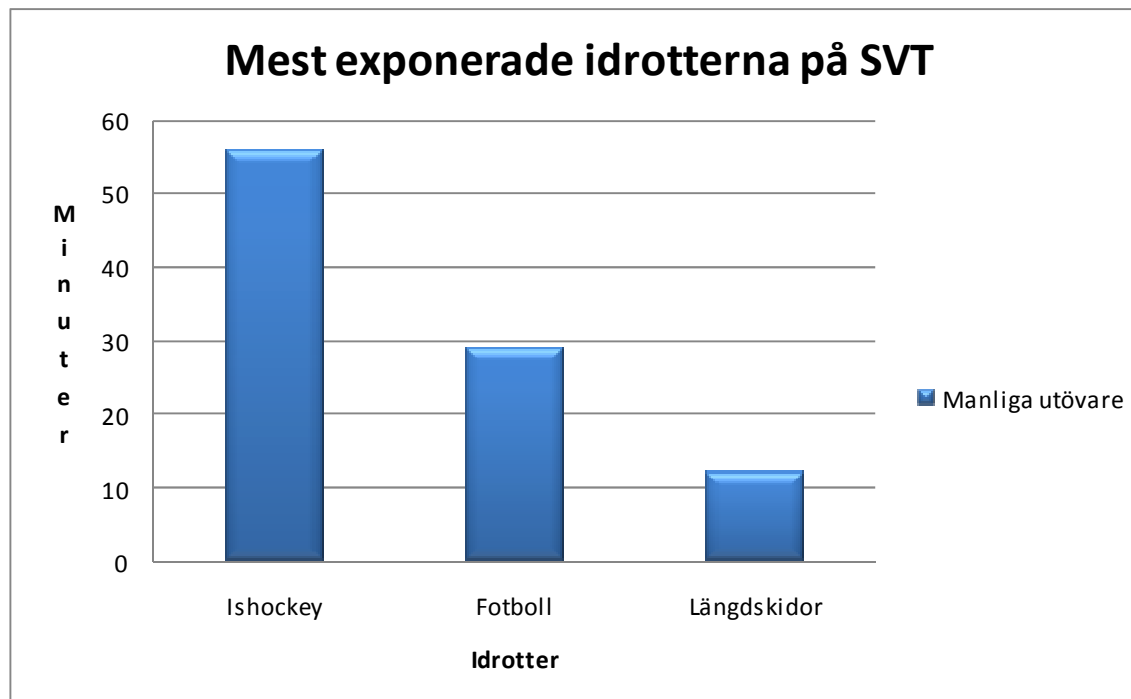
Tabell 5.5 visar hur många manliga respektive kvinnliga uppläsare, reportrar och intervjupersoner som hördes i SVT:s sportsändningar.

5.6 Tabell för 12 sändningar av TV4sporten/Sporten söndag

TV4sporten Sportens söndag	Manliga	Kvinnliga	Medelvärde per sändning/ Manliga	Medelvärde per sändning/ Kvinnliga
Uppläsare	6	6		
Reportrar	48	23	4	1,9
Intervjupersoner	49	32	4,1	2,7

Tabell 5.6 visar hur många manliga respektive kvinnliga uppläsare, reportrar och intervjupersoner som hördes i TV4:s sportsändningar.

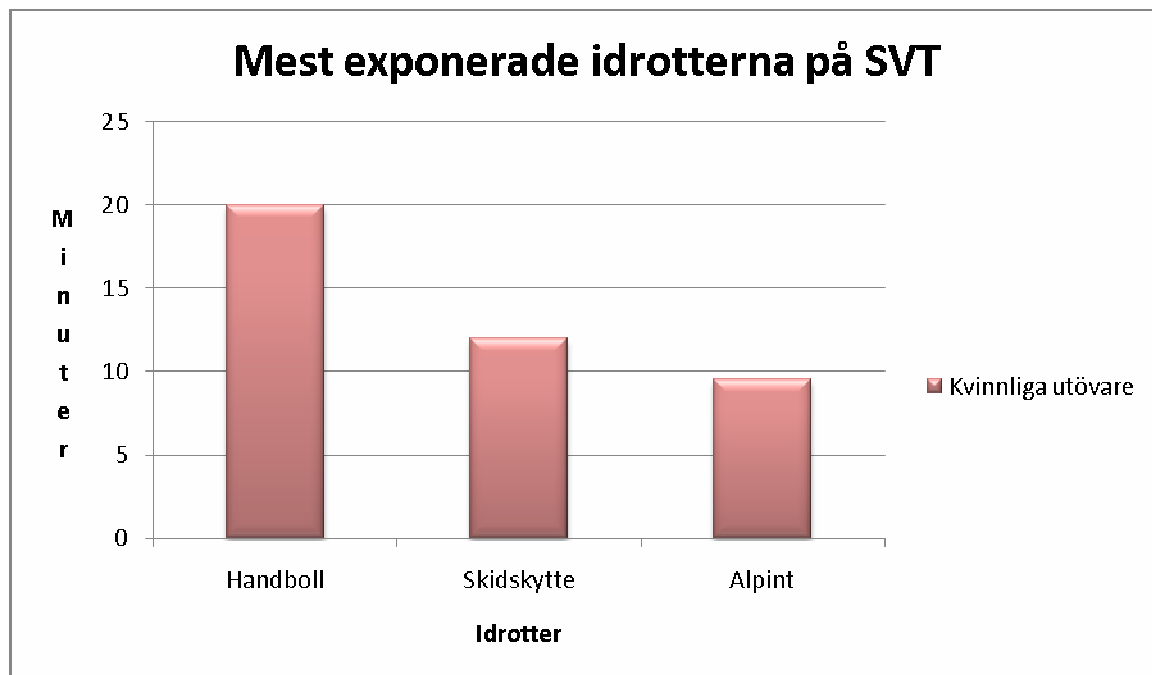
5.7 Exponerad idrotter SVT/Manliga utövare

N = 143 minuter.

Diagram 5.7 visar vilka tre idrotter som fick störst del av den manliga exponeringstiden. Ishockey fick 56 minuter och var störst. Fotboll var näst störst och fick 29 minuter. Tredje störst var längdskidor som fick 12 minuter.

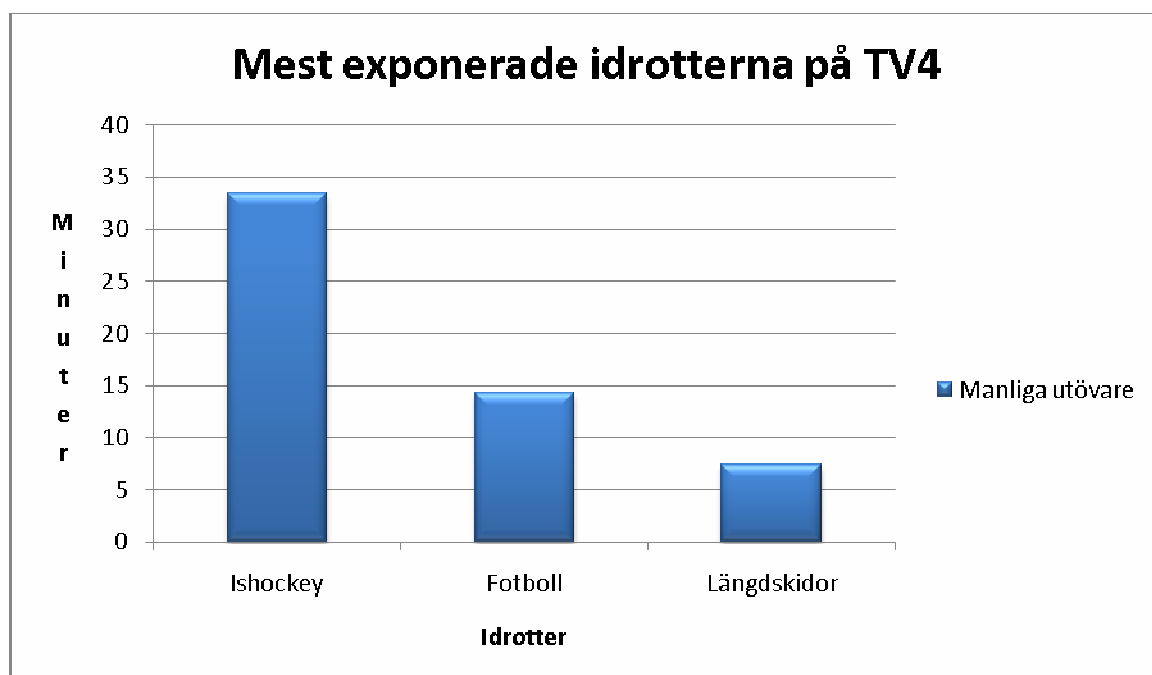
5.8 Exponerad idrotter SVT/Kvinnliga utövare

N= 62 minuter 33 sekunder.

Diagram 5.8 visar vilka tre idrotter som fick störst del av den kvinnliga exponeringstiden. För kvinnor var handboll, skidskytte och alpint de mest populära idrotterna. 20 minuter ägnades åt handboll, 12 minuter skidskytte och 9 minuter 50 sekunder alpint.

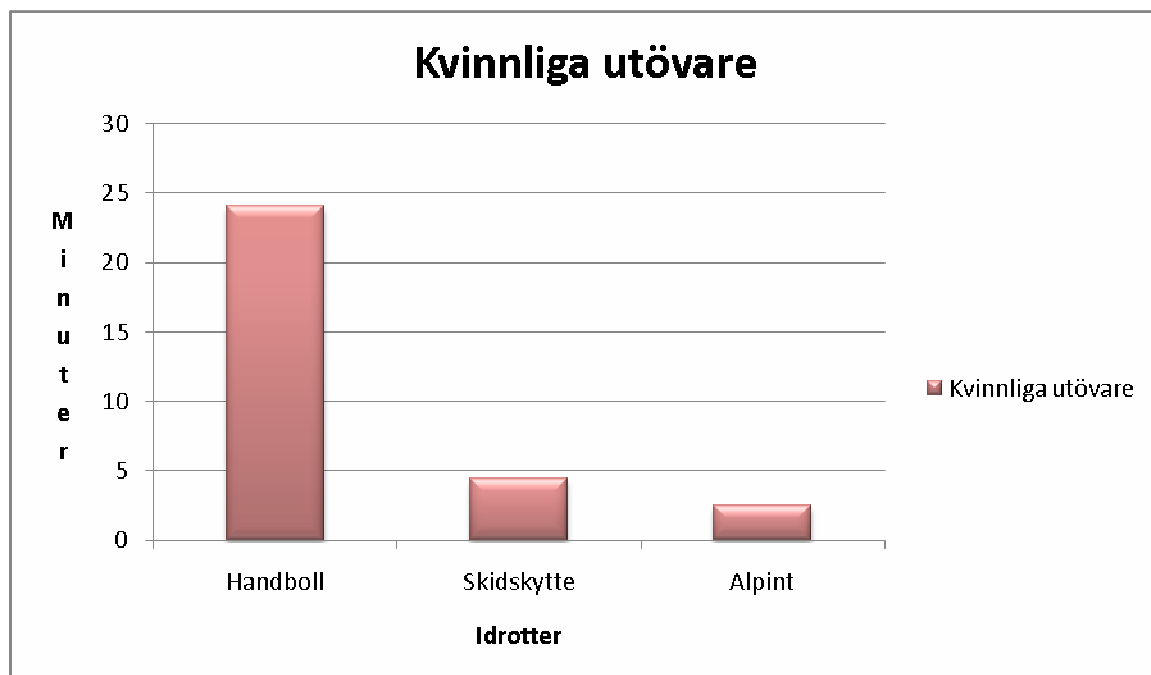
5.9 Exponerad idrotter TV4/Manliga utövare

N = 60 minuter och 46 sekunder.

Diagram 5.9 visar vilka tre idrotter som fick störst del av den manliga exponeringstiden. Ishockey fick störst del av den manliga exponeringstiden, 33 minuter 41 sekunder. På andraplats kom fotboll med 14 minuter 29 sekunder och tredje störst var längdskidor 7 minuter 41 sekunder.

5.10 Exponerad idrotter TV4/Kvinnliga utövare

N= 36 minuter och 42 sekunder.

Diagram 5.10 visar vilka tre idrotter som fick störst del av den kvinnliga exponeringstiden. Handboll 24 minuter och 10 sekunder, skidskytte 4 minuter och 41 sekunder och tredje störst var alpint med 2 minuter och 49 sekunder.

När vi delade in idrotterna i genuskategorier (med utgångspunkt i Koivulas kategorisering, 1999) visade det sig att det även är de som anses vara manliga idrotter som får mest utrymme i sportsändningarna på TV. Följt av de neutrala idrotterna. Minst utrymme får de kvinnliga idrotterna. Resultatet är inte förvånande eftersom kategorierna var så olika stora. Neutrala idrotter var den största kategorin med 35 idrotter. Den manliga kategorin innehöll 19 idrotter, däribland populära lagsporter som fotboll, ishockey och handboll. Den kvinnliga kategorin tilldelades endast 7 idrotter något som kan förklara varför fördelningen ser ut som den gör.

5.11 Exponeringstiden fördelad på genuskategorier SVT

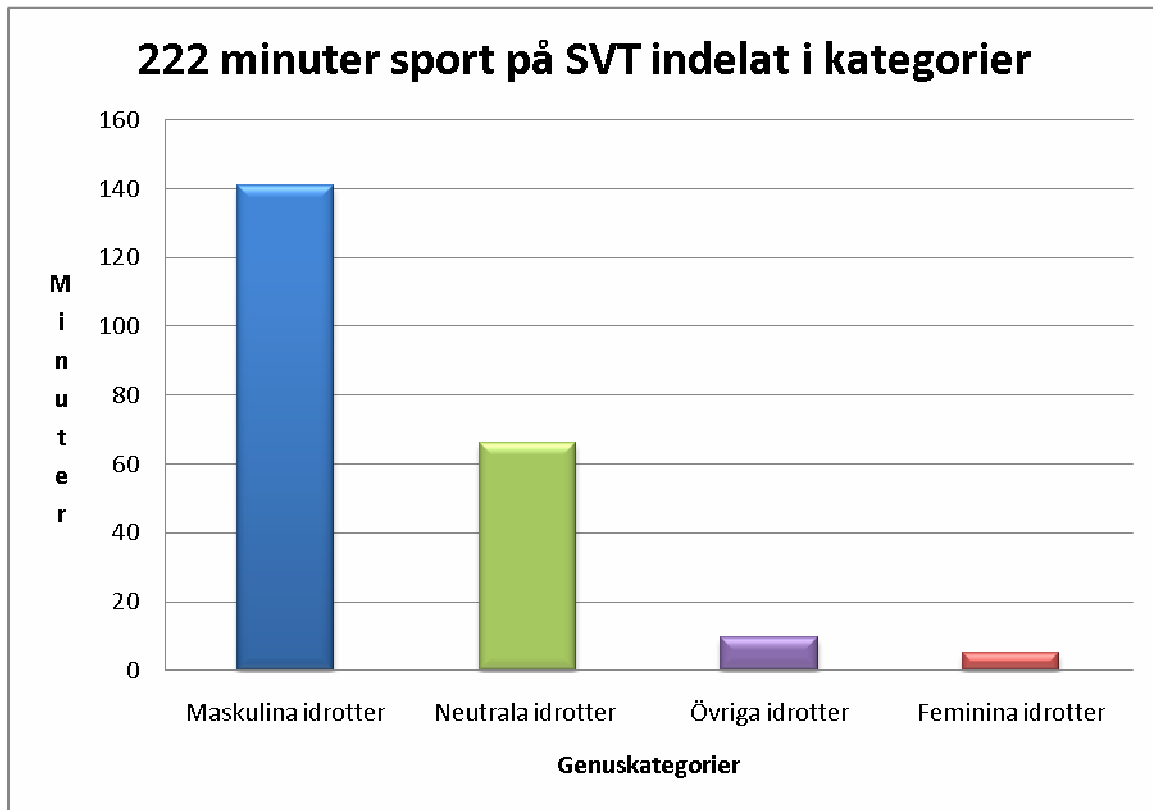

Diagram 5.11 visar exponeringstiden i SVT:s sportsändningar fördelad på genuskategorier. Maskulina idrotter dominerar sändningarna med 141 sändningsminuter av totalt 222 minuter. Neutrala idrotter 66 minuter, övriga idrotter 10 minuter och feminina idrotter endast 5 minuter.

5.12 Exponeringstiden fördelad på genuskategorier TV4

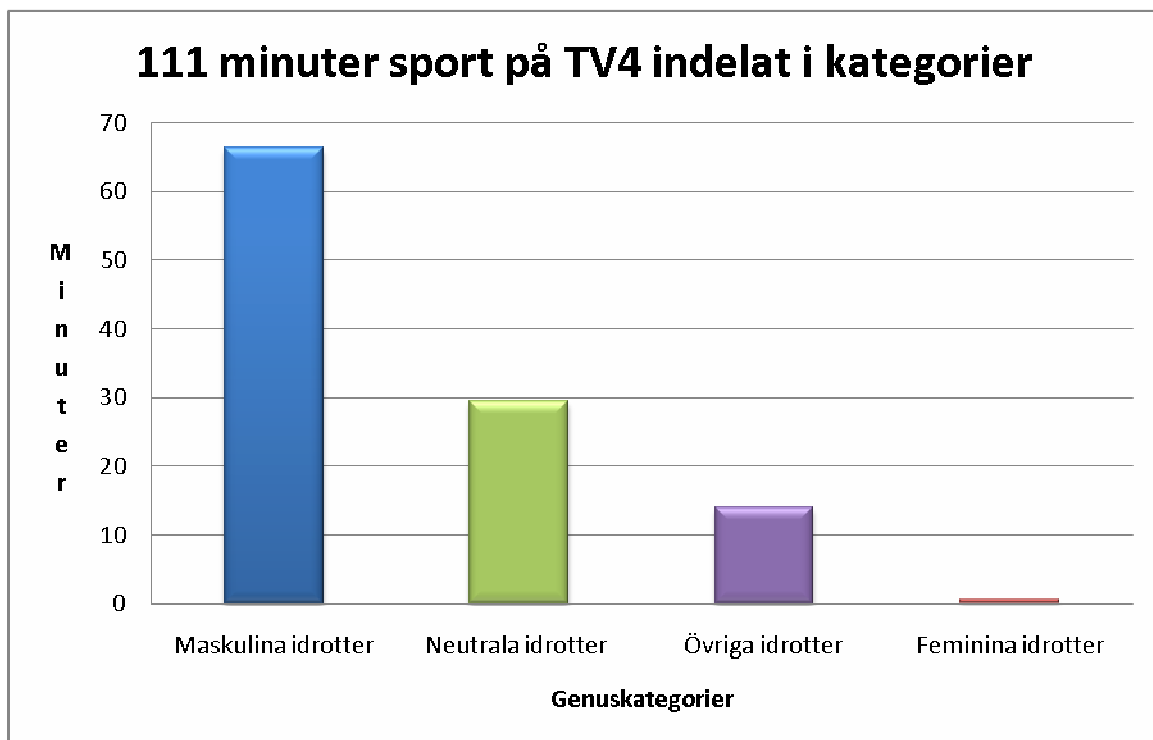

Diagram 5.21 visar exponeringstiden i TV4:s sportsändningar fördelad på genuskategorier. Maskulina idrotter dominerar sändningarna med 66 sändningsminuter av totalt 111 minuter. Neutrala idrotter 30 minuter, övriga idrotter 14 minuter och feminina idrotter endast 1 minut.

6. Slutdiskussion

Resultatet av vår studie visar att en övervägande del av sändningstiden på bägge kanalerna går åt till att exponera manliga idrottare. Vi drar därför slutsatsen att det föreligger sociala värderingar och traditioner som påverkar fördelningen av sändningstiden. En tydlig diskurs där männen dominerar idrottsvärlden och står i centrum medan kvinnorna befinner sig i periferin. Dock får kvinnliga idrottare mer exponeringstid än vad vi trodde innan vi påbörjade vår studie. Tidigare forskning som gjort liknande kvantitativa studier visar på större manlig dominans. Jämför vi vårt resultat med tidigare resultat som Koivulas studie (Gender Stereotyping in Televised Media Sport Coverage, 1999) får vi en klar förbättring. Det finns dock en faktor som kan ha förbättrat resultatet tillfälligt. Sveriges damhandbollslag spelade europamästerskap under tiden för vår studie, och blev historiska genom att för första gången ta sig till semifinal. Mästerskapet och framgången påverkar givetvis underhållningsvärdet, vilket gör att kanalerna kan viga mer av sändningstiden åt laget, något som också visar sig i vår statistik. Handboll var med god marginal den idrott som fick störst del av den kvinnliga exponeringstiden. Mycket av innehållet i journalistiska medier är underhållande och på redaktioner talas det om underhållningsvärde. Konkurrensen är hård och det blir viktigt för nyhetsmedier att ha högst tittarsiffror eller antal läsare (McQuail, 2010). Självklart ökar underhållningsvärdet när det går så bra för ett landslag. TV4 hade dessutom sändningsrättigheterna till damernas EM och det kan ha påverkat hur stor del som ägnades åt turneringen i sportsändningarna. TV4 ville självklart öka intresset för turneringen så att så många som möjligt skulle titta på matcherna de sände. Ett sätt att öka intresset är att rapportera mycket om det svenska laget och hjälpa publiken att skapa en relation till laget och spelarna. En intressant aspekt av vårt resultat är att 33 procent av den kvinnliga exponeringstiden på SVT och 66 procent på TV4 ägnades åt damhandboll. Det får en att fundera över hur siffrorna hade sett ut om kvinnorna inte hade haft ett mästerskap. Eller om det hade gått dåligt för handbollslandslaget, hade det varit andra siffror då? Siffrorna styrker även vår teori om att TV4 rapporterade extra mycket om mästerskapet eftersom de hade rättigheterna till matcherna. Jostein Gripsrud (2002) definierar underhållning som engagerande och det skulle kunna vara så att idrott utövad av män engagerar fler än vad idrott utövad av kvinnor gör, eller tvärtom. Den idrotten som engagerar störst antal personer har i så fall ett högre underhållningsvärde och får därför större utrymme i medierna. Enligt siffror från riksidrottsförbundet så är 46 % av deras medlemmar kvinnor, vilket tyder på ett ungefär lika stort engagemang från män och kvinnor. Det hade varit intressant att i vidare forskning göra

en kvalitativ undersökning för att se vilka idrottare och utövare som engagerar den svenska publiken.

McQuail (2010) menar att medierna besitter makten att påverka rådande värderingar och traditioner genom att bevara eller förändra dem. Om vi som Gauntlett (2008) påstår lär oss av det vi ser, genom bland annat tv-tittande så kommer klyftorna i idrottsvärlden inte att minska så länge medierna fortsätter favorisera manliga idrottare. Som tittarsiffrorna från www.mms.se visar tittar hela 70 % av Sveriges befolkning dagligen på tv och ser då män utöva idrott. Förändras inte fördelningen av exponeringstiden kommer attityden hos publiken förmodligen inte heller att ändras. Med hjälp av Koivulas kategorier kunde vi analysera vilken kategori av idrotter som får mest tid. I bägge kanalerna var det de maskulina idrotterna som fick störst del av sändningstiden. Man kan se på det resultatet på två sätt. Antingen kan dessa idrotter uppfattas som manliga eftersom det är just dem som får mest tid i tv. Koivulas kategorier baserades på attityder hos tittarna. Vi menar då att det redan finns en värdering i samhället som säger att idrott är manligt och eftersom dessa idrotter ägnas mest tid så uppfattar vi dem som manliga. Det andra sättet att tolka resultatet på är att man utgår från det manliga könet, det är normen och därför får de manliga idrotterna mest tid i sportsändningarna. När vi sedan ser på sportsändningar och de domineras av manliga idrottare gör det att vi uppfattar idrott som något manligt. Vi skrev på sida 18: ” Vårt resultat kan hjälpa eller stjälpa Koivulas relativt lilla undersökning och hennes kategorisering kan spela en stor roll i vår analys”. Med hennes kategorisering som grund blev det tydligt för oss att idrottsvärlden utgår från den maskulina normen. Manliga idrottare exponerades i mycket högre utsträckning än kvinnliga. Dessutom uppfattas de idrotter som exponeras mest i medierna som maskulina. Eller om man vänder på det, de maskulina idrotterna exponeras mest i medierna. Det skulle i framtiden vara intressant att dra Koivulas forskning om attityder om idrotter ännu längre. Med hjälp av vår kvantitativa undersökning över hur tiden fördelas mellan manliga och kvinnliga idrottare skulle man kunna se hur det påverkar publiken. Och även hur publiken och värderingar i samhället påverkar sportredaktionerna.

I *Media, Gender and Identity* skriver David Gauntlett (2008) att socialpsykologiböcker inte nämner förebilder speciellt ofta men att de nämner en social inlärningsteori. Teorin går ut på att människor lär sig ett beteende genom att observera andra, som förebilder. Innehållet i medierna tillför resurser som individen kan ta till sig när hon utformar sin identitet. Croteau och Hoynes (2003) ger exempel på nationalsånger, läroböcker i skolan och nationella

sportevenemang som starka bidrag till att skapa en nationell identitet, och den identiteten blir i sin tur en del av den helhet som är individen. Rimligtvis bör samma faktorer även påverka genusidentiteten. Och rimligtvis borde massmedier ha samma påverkan i formandet av en nationell identitet som i formandet av en genusidentitet.

Ger medierna möjlighet till sådan identifikation inom idrottsvärlden? Diskurser i medierna påverkar våra uppfattningar och handlingar. Kvinnliga idrottare förekommer i medierna väldigt sällan inom vissa idrotter. Britt-Marie Ringfjord (2005) skriver att det visserligen förekommer sportreportage om damfotboll oftare idag än tidigare, men att de manliga spelarna får mycket större utrymme när det kommer till just fotboll. Hon menar att kvinnliga idrottare oftast förekommer i uppvisningssporter som friidrott och tennis men sällan i lagsporter med hårt kämpande fotbolls- eller hockeyspelare. På så sätt ligger mediefokus många gånger på estetiskt tilltalande kroppar i trikåer när kvinnor förekommer i sportsammanhang. Ringfjord skriver ”Den medierade sporten hjälper till att bevara genusskillnaderna när vi som sportintresserad publik hänvisas till olika medierum beroende på vilket biologiskt kön vi själva tillhör.” Vårt resultat visar tydligt att vi som publik hänvisas till olika medierum beroende av kön. För att en kvinnlig fotbollsspelare ska få någon uppmärksamhet hänvisas hon till andra mediegenerer än sportmedier eftersom dessa tydligt domineras av manliga spelare. Vi skriver på sida 8 om en undersökning av två engelska tidningar där kvinnor ofta porträtterades som objekt under 80- och 90-tal. Det handlade ofta om hur de såg ut, snarare än om hur de presterade. Under 2000-talet svängde detta och de flesta artiklarna upplevdes positiva och sakliga med idrotten i centrum. Men i båda tidningarna (Daily Mail, The Times) var bilderna på kvinnliga idrottare i genomsnitt 44 % större än bilder på manliga idrottare. Det är en viktig aspekt när man idag menar att kvinnorna inte längre framställs som objekt. (King, 2007) I en undersökning av The New York Times och USA Today visade diskursen i tidningarna också att man var mer benägen att använda fotografier av kvinnliga idrottare utan att bifoga tillhörande information. C. Billings och Tyler Eastman (1998) drar slutsatsen att man använder kvinnors glamour eller sex-appeal för att locka uppmärksamhet. Medierna hjälper till att förstärka den tydliga klyftan mellan manlig och kvinnlig idrott. Männen fortsätter vara givna hjältar medan kvinnorna hålls kvar i periferin och i myten som sexuellt attraktiva objekt. Yvonne Hirdman menar att vi skapar ett genuskontrakt, där vi delar upp manligt och kvinnligt alltså skapat stora klyftor. Och dessutom värderar det manliga högre och anser att det manliga är normen. Därför saknas förebilder för ungdomar att observera. Unga tjejer som spelar fotboll saknar relation till kvinnliga spelare och har istället manliga förebilder. Det skulle vara väldigt intressant att se

hur detta påverkar intresset för idrotten bland unga tjejer och även hur de som spelar påverkas av att männen dominerar på proffsnivå.

Som vi tidigare tagit upp är skillnaderna, bara inom svensk fotboll, enorma mellan könen. Kvinnornas snittlön är dryga en tiondel av männens (www.damfotboll.com, 2010) (www.svenskfotboll.se, 2009). Men för att föreningarna ska få in mer pengar behöver de sponsorer. Och sponsorer kommer till de lag som syns i medierna. Om man tittar på vårt resultat över vilka idrotter som får mest exponeringstid ligger ishockey och fotboll ohotat i topp. Inom dessa två idrotter finns det otroligt mycket pengar i rullning, när det handlar om manliga utövare (www.sportaffärer.se, 2010) Att det var just dessa som fick mest tid styrker teorin om sport-medie-komplexet. Eftersom medierna har stor makt att påverka (Gauntlett, 2008), anser vi att ansvaret faller på dem. Framförallt på SVT som finansieras av skattepengar och utger sig för att verka i "allmänhetens tjänst". Därför blev vi också förvånade över att TV4 var mer jämställt än SVT. Både när det gällde exponeringstid, uppläsare, reportrar samt intervjupersoner visade TV4 ett mer jämställt resultat än SVT. Detta trots att vårt insamlade material från SVT slutade på 222 minuter och från TV4 endast 111. Den dubbla sändningstiden ger egentligen SVT möjlighet att ta med fler idrottare och idrotter. Man får dock inte glömma att det pågick EM i handboll för damer under den tid då vi samlade empiriskt material. Det är med stor sannolikhet en förklaring till att vår studie visar att handboll var den idrott där kvinnor exponerades mest i TV4. TV4 sände totalt 111 minuter. Vi samlade 12 sändningar och i snitt var varje sändning 9 minuter och 15 sekunder. SVT:s totala sändningstid var 222 minuter och på 12 sändningar var varje sändning i snitt 18 minuter och 30 sekunder. Ett inslag på TV4 på 3-4 minuter påverkar givetvis den sammanlagda sändningstiden mer än ett lika långt inslag gör på SVT med längre total sändningstid. Vår studie bekräftar manlig idrott som normen och att allt för ofta sända längre inslag om något som faller utanför normen är det troligt att SVT vill undvika för att inte förlora tittare. TV4:s sportsändningar är enligt vår studie mer jämställda än SVT:s. För att SVT ska nå samma nivå som TV4 hade kanalen varit tvungen att öka samtliga inslag om kvinnlig idrott till en nivå som tittarna möjligtvis inte hade accepterat. Hade däremot mästerskapet i handboll för damer inte ägt rum, eller det gått dåligt för Sverige eller om TV4 inte hade ägt rättigheterna att sända, hade resultatet av vår studie möjligtvis visat mer liknande siffror mellan kanalerna.

Det kommunala föreningsbidraget och LOK (statligt lokalt aktivitetsstöd) delas i hög utsträckning ut med närvaro per sammankomst som central bedömningsparameter (Blom &

Gunnarsson, 2004) (Riksidrottsstyrelsen, 2008).

Vår studie visar att exponeringstiden i SVT och TV4:s sportsändningar till största delen ägnas åt män och manlig idrott. Det innebär att uppfattningen av att idrott är en manlig företeelse reproduceras och när kvinnan idrottar är det mer en perifer händelse. Vi lär oss att "så ska det vara". (Gauntlett, 2008) Föräldrarna som är barnens primära socialisationskälla i tidigt ålder påverkar barnens egen uppfattning och värderingar om vilken idrott de "bör" ägna sig åt. När de når åldern att de själva kan och får avgöra om de vill träna fotboll eller rida har deras primära socialisation på ett undermedvetet plan redan tagit beslutet åt dem. Föräldrarna som är barnens primära socialisation påverkas (liksom barnen när de når en ålder då de rör sig utanför familjens kärna) av sekundär socialisation och här spelar medier en stor roll (Croteau & Hoynes, 2003) (Gripsrud, 2002).

Den reproducerade bilden av idrott som ett manligt fenomen och som föräldrar för vidare till sina barn påverkas och visar sig rimligtvis på idrottsträningar. Krasst kan man säga att den svenska massmediala exponeringen av tv-medierad tid "bestämmer" att kvinnor inte ska syssla med idrott. Och eftersom det kommunala bidragsstödet och LOK kommer från offentliga finanser och kvinnor och män har samma skatteplikt skapar olikheten i den medierade bilden ett demokratiproblem. Om massmedier är med och bestämmer vad som är manligt och kvinnligt och tydligt tar ställning och reproducerar bilden av idrott som manligt och detta visar sig i deltagande på föreningsnivå får kvinnor och flickor ta mindre del av skattepengar i form av föreningsstöd. Har en förening 10 herr-lag och bara 1 dam-lag kan en synpunkt vara att männen av naturliga skäl får större del av bidragspengarna. Men frågan kvarstår: Om den mediala bilden av idrott hade varit mer jämställd, hade då också laguppdelningen varit mer jämställd?

Det finns dem som menar att jämställdhet i idrottsvärlden enbart kan uppnås om män och kvinnor får tävla mot varandra. Den hierarkiska ordningen inom idrotten motiveras vanligtvis med att män presterar "bättre" än kvinnor. I så fall skulle män i en tävling mellan kvinnor och män i de allra flesta fall vinna. Jönsson, (2005), menar att det är ett påstående som vi inte kan vara säkra på eftersom kvinnor kanske skulle uppnå bättre resultat om de tävlade med män. I absoluta termer är kvinnors styrka i överkroppen ungefär 50-60 % av mäns styrka, och 70-80 % av mäns styrka när mätningar gjorts på underkroppen (Koivula, Gender in sport, 1999). Jönsson menar att detta inte behöver betyda att det är biologiska skillnader, utan att de kan vara socialt konstruerade genom sociala förhållanden.

Karin Henriksson-Larsén professor i idrottsmedicin säger "Muskelstyrka är något som byggs

upp i samband med tonåren. Från början finns en ganska liten styrkeskillnad mellan pojkar och flickor, men den ökar upp i puberteten. Grovt räknat har flickorna 90 % av pojkarnas styrka vid 12 års ålder, 85 % vid 14 år och 75 % vid 16 år. Kvinnor har faktiskt ett lägre antal muskelceller, och proportionerna stämmer ganska väl överens med styrkeskillnaden” (Henriksson-Larsén, s. 5). En annan skillnad som Henriksson-Larsén tar upp är kroppens tyngdpunkt. På kvinnor sitter tyngdpunkten cirka två centimeter längre ner i kroppen än vad den gör på män. Detta kan vara en fördel i till exempel kampsporter medan det är en nackdel i höjdhopp. Henriksson-Larsén tar upp många olika fysiska skillnader mellan män och kvinnor men påpekar också att många av dem kan bero på social påverkan. Kvinnorna närmar sig männens resultat i vissa idrottsgrenar och historiskt har kvinnor haft kortare tid på sig att träna. Att kvinnor tävlar i idrotter med samma regler som män och i samma utsträckning är ett relativt ungt fenomen. Henriksson-Larsén tror dock att kvinnor har kommit så nära som är möjligt i till exempel korta löpgrenar (Henriksson-Larsén).

Den som har dragit teorin om att även fysiska egenskaper är socialt konstruerade längst är queerteoretikern Judith Butler. Butler menar att kön är lika kulturellt konstruerat som genus och att det egentligen inte finns någon distinktion mellan kön och genus. Hon menar förenklat att allt är genus (Butler, 2008).

Torbjörn Tännsjö menar att det är irrelevant om det finns könsskillnader. Han anser att diskriminering inom idrotten är omoraliskt oberoende av utfallet i sådan forskning.

Diskriminering accepteras inte inom andra områden och borde därför inte heller accepteras inom idrotten (Tännsjö, 2007). Tännsjö menar därför att män och kvinnor bör tävla mot varandra.

I idrottsvärlden är det idag förbjudet med könstester. Internationella idrottsförbundet förbjöd testerna 1992, efter debatterande och framförallt protesterande mot dem. Inför OS 2000 förbjöd även IOK (Internationella Olympiska kommittén) könstester. Protesterande mot testerna har argumenterat för att de är integritetskränkande men även att atleterna påtvingas genetisk information om dem själva som de inte efterfrågat. Dessutom har tester endast utförts på kvinnliga idrottare (Jönsson, 2005). Att endast kvinnliga idrottare har blivit ifrågasatta som tillräckligt kvinnliga befäster den ordning som råder där mannen är den idrottande normen och idealet medan kvinnan är underordnad. Om den idrottande kvinnan når upp till manliga löpartider eller manliga hopphöjder riskerar kvinnans kön att ifrågasättas. Den tysta frågan lyder: hur kan du som kvinna presterar lika bra som en man?

På feminitik.se finns ett roligt citat att ta med när man pratar om fysiska och biologiska skillnader mellan män och kvinnor. Skribenten hämtar citatet från Illustrerad vetenskap, 2004.

"Upptäckten betyder bland annat att den genetiska skillnaden mellan män och kvinnor kan vara betydligt större än vad man hittills har antagit, och att Y-kromosomen sannolikt rymmer hela 78 gener. Läger vi samman dessa gener med flera hundra gener på den inaktiverade delen av kvinnans X-kromosomer, som dock har visat sig vara aktiva, blir resultatet att män och kvinnor genetiskt sett skiljer sig hela 1-2 % från varandra lika stor skillnad som mellan en kvinna och en schimpanshona eller mellan en man och en schimpanshanne. Det är ännu för tidigt att säga vilken betydelse upptäckten har för de biologiska skillnaderna mellan könen med avseende på beteende, anatomi och utsatthet för sjukdomar." (www.feminitik.se, 2004)

Det är svårt för oss att dra några slutsatser i frågor som rör biologi och anatomi eftersom vi bedriver medieforskning. Med vi tycker att det är ett viktigt område att ta upp eftersom grunden till vår genusstudie inom tv-sänd idrott är de orättvisor som finns inom idrotten vad gäller löner, uppmärksamhet och status. Om Butler (2008) och Jönsson (2005) har rätt spelar medier en stor roll i att bana väg för ett mer jämställt idrottssamhälle. En övervägande majoritet av den svenska befolkningen ser på tv (www.nordicom.gu.se 2010) och kvinnor behöver kvinnliga förebilder för att "lära sig" att det är socialt acceptabelt för en kvinna att utöva och bli bra inom en idrott (Croteau & Hoynes, 2003) (Gauntlett, 2008). Dessutom behöver män se kvinnliga idrottsutövare för att de, tillsammans med kvinnor, ska genom sitt deltagande i sekundär socialisation, men kanske framför allt i den primära, kunna vara med och plantera ett nytt generellt medvetande där sport-medie-komplexet förändras i grunden. Ekonomiska och sociala strukturer som idag styr idrotten behöver förändras men inte nödvändigtvis genom att män och kvinnor tävlar mot varandra. Tännsjö (2007) hävdar med logiken som argument att män och kvinnor bör tävla mot varandra. Han säger att inom andra områden i samhället är målet jämställdhet, varför då inte inom idrotten? Men en viktig poäng som Tännsjö missar är det faktum att Butler (2008) och Jönsson (2005) kan ha fel. Är exempelvis muskelmassa ett biologiskt fenomen och inte socialt konstruerat och kvinnor inte kan närma sig män vad gäller resultat då blir Tännsjös förslag tandlöst och vi anser att det då kan påverka jämställdheten på ett negativt sätt. Kvinnor blir då ännu mer marginaliserade inom idrottsvärlden. Väldigt få kvinnor kommer då att nå finaltävlingar i exempelvis friidrottstävlingar i sommarolympiader. De få kvinnor som når dit kommer att jämföras med män (normen). Tännsjös förslag kan bara leda till mer jämställdhet om även Butler och Jönsson har rätt i sina teorier.

Medier spelar en stor roll, oavsett om Butler och Jönsson har rätt eller fel. Exponeringstiden och hur idrottsutövare exponeras spelar stor roll i hur publiken uppfattar och identifierar sig med idrotten och utövaren och i slutändan primär och sekundär socialisation vilket i sin tur

påverkar sport-medie-komplexet. Och vår studie visar att bilden av idrotten som en manlig norm reproduceras dagligen av SVT och TV4 under deras sportnyhetssändningar.

7. Litteraturförteckning

7.1 Böcker, tidsskrifter, föreläsningar, rapporter

- Blom, H., & Gunnarsson, F. (2004). *Föreningspolitik och föreningsstöd*. Stockholm: Ordförrådet.
- Butler, J. (2008). Gender trouble: Feminism and the subversion of Identity. i D. Gauntlett, *Media, Gender and Identity* (ss. 145-163). USA : Routledge.
- C.Billings, A., & Tyler Eastman, S. (1998). *Sportscasting and Sports Reporting : The Power of Gender Bias*. SAGE.
- Croteau, D., & Hoynes, W. (2003). *Media Society, Industries, Images and Audiences*. California: Sage.
- Engström, K. (den 27 oktober 2010). Diskursanalys av journalistiskt material. *Genus och genrer* . Kalmar, Småland, Sverige.
- Gauntlett, D. (2008). *Media, Gender and Identity, an Introduction*. London: Routledge.
- Gripsrud, J. (2002). *Medie kultur medie samhälle*. Göteborg: Daidalos AB.
- Hadenius, S., Weibull, L., & Wadbring, I. (2008). *Massmedier Press, radio och tv i den digitala tidsålden*. Falun: Ekerlids förlag.
- Hirdman, Y. (2003). *Genus - om det stabila föränderliga former*. Stockholm: Liber.
- King, C. (2007). *Media Portrayals of Male and Female Athletes*. Liverpool: Hugh Baird College .
- Koivula, N. (1999). *Gender in sport*. Stockholm: Department of psychology, Stockholm Universitet.
- Koivula, N. (1999). *Gender Stereotyping in Televised Media Sport Coverage*. Stockholm: Stockholm Universitet.
- Koivula, N. (1995). *Ratings of Gender Appropriateness of Sports Participation: Effects of Gender-Based Schematic Processing*. Stockholm: Stockholm Universitet.
- McQuail, D. (2010). *Mass Communication Theory*. London: Sage.
- Messner, M. A. (2002). *Taking the field: Women, men and sports(volume 4)*. Minnesota: University of Minnesota Press .
- Strömbäck, J. (2008). *Makt och medier, en bok om samspelet mellan medborgarna medierna och de politiska makthavarna*. Malmö: Studenlitteratur.
- Tännsjö, T. (2007). Against sexual discrimination in sports. i W. J. Morgan, *Ethics in sport*.
- Wenner, L. A. (1989). *Media, sports & society*. Kalifornien: Sage Publications.

7.2 Elektroniska källor

damfotboll.com. (den 11 Maj 2010). *Damallsvenskans medellön: 7,206* | *Damfotboll.com*. Hämtat från www.damfotboll.com:

<http://www.damfotboll.com/nyheter/2010/05/damallsvenskans-medellon-7206-kr> den 2 November 2010

do.se. (u.d.). *Ordlista - DO*. Hämtat från www.do.se: <http://www.do.se/sv/Fakta/Ordlista/> den 11 Oktober 2010

finlex.fi. (u.d.). *Finlex - uppdaterad lagstiftning*. Hämtat från www.finlex.fi:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1986/19860609> den 11 Oktober 2010

Henriksson-Larsén, K. *Manligt och kvinnligt inom idrotten*. Umeå: Hämtat från medfak.umu.se:

http://www.medfak.umu.se/digitalAssets/38/38414_forskn.dag09_henriksson-larsn.pdf den 24 November 2010

Illustrerad vetenskap. (Nummer 6 2004). *Feminetik*. Hämtat från [feminetik.se](http://www.feminetik.se):

<http://www.feminetik.se/diskutera/index.php?sub=3&mid=9243> den 2 November 2010

Jönsson, K. (2005). *Cyborgatleterna är här?! Om genus, "genfuskare" och idrottens hybrider*. Hämtat från idrottsforum.org/artiklar:

http://www.idrottsforum.org/articles/jonsson_kutte/jonsson_kutte050831.html den 25 November 2010

Karström, J. (den 29 November 2010). *Miljardderbyt - E clásico*. Hämtat från

[Affarsvärlden.se](http://www.affarsvarlden.se): http://www.affarsvarlden.se/hem/sport_ekonomi/article3025650.ece den 16 December 2010

Mediemätning i Skandinavien (2010) *mms.se*. Hämtat från *MMS - Rapporter: Ladda ned årsrapporter*: http://mms.se/_dokument/rapporter/ar/Årsrapport%202009.pdf den 23 November 2010

Nordicom (den 21 September 2010). *www.nordicom.gu.se*. Hämtat från Nordicom:

http://www.nordicom.gu.se/common/stat_xls/1839_5510_TV-tittandet_en_gnsn_dag_1980-2009.xls den 18 November 2010

Riksidrottsförbundet. (u.d.). *Riksidrottsförbundet*. Hämtat från RF verksamhetsberättelse 2008: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_2480/ImageVaultHandler.aspx den 22 10 2010

Riksidrottsstyrelsen. (den 11 December 2008). *Riksidrottsförbundet*. Hämtat från www.rf.se:

http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_79/scope_128/ImageVaultHandler.aspx den 23 11 2010

Ringfjord, B.-M. (den 17 maj 2005). *Idrottsforum*. Hämtat från idrottsforum.org:

<http://www.idrottsforum.org/articles/ringfjord/ringfjord050517.html> den 30 december 2010

Sportaffärer.se. (2010). *www.sportaffarer.se*. Hämtat från Sport & Affärer:

<http://www.sportaffarer.se/index.php?sida=22> den 16 December 2010

svenskfotboll.se. (den 28 April 2009). *Allsvenskans ekonomi 2008 granskad - svenskfotboll.se*. Hämtat från www.svenskfotboll.se:

<http://svenskfotboll.se/arkiv/tidigare/2009/04/allsvenskans-ekonomi-2008-granskad/> den 2 November 2010

svt.se. (u.d.).¹⁴ *Public Service - företagsfakta*. Hämtat från www.svt.se:

http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=60232&a=698388&lid=puff_1034106&lpos=extra_8 den 29 10 2010

tv4.se. (den 8 Juni 2010). *Affärsidé och värderingar - Om tv4-gruppen*. Hämtat från

www.tv4.se: http://www.tv4.se/1.299607/2008/03/11/affarside_och_varderingar den 1 November 2010

---

¹⁴ Utan datum

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1

Dominans		Pluralism
Samhällskällor	Människor med makt eller dominant elit	Konkurrerande politiska, sociala och kulturella intressen och grupper
Media	Koncentrerat ägarskap och liknar varandra	Många och oberoende av varandra
Produktion	Standardiserat och rutiniserat	Kreativ och fri och originell
Innehåll och världsbild	Selektivt och bestämt "uppifrån"	Blandad och konkurrerande åsikter, svarar på publikens krav
Publik	Beroende, passiv och organiserad i stor skala	Fragmenterad, selektiv, reaktiv och aktiv
Effekter	Starka och bekräftar den etablerade samhällsordningen	Många utan konsistens eller förutsägbar riktning, men ofta ingen effekt

8.2 Bilaga 2

Tabell 1

Idrott	Kategori	Tid män	Tid kvinnor	Tid neutral	Totaltid
Bågskytte	Neutral				
Badminton	Neutral				
Basket	Neutral				
Bowling	Neutral				
Kanot	Neutral				
Längdskidåkning	Neutral				
Skidskytte	Neutral				
Cykel	Neutral				
Dykning	Neutral				
Skidor (utförsåkning)	Neutral				
Fäktning	Neutral				
Golf	Neutral				
Höjdhopp	Neutral				
Jogging	Neutral				
Längdhopp	Neutral				
Maraton	Neutral				
Minigolf	Neutral				
Bergsklättring	Neutral				
Orientering	Neutral				

Skytte	Neutral				
Löpning	Neutral				
Segling	Neutral				
Dykning (med tuber)	Neutral				
Skridsko	Neutral				
Softball	Neutral				
Squash	Neutral				
Surfing	Neutral				
Simning	Neutral				
Bordtennis	Neutral				
Tennis	Neutral				
Tresteg	Neutral				
Simhopp	Neutral				
Volleyboll	Neutral				
Gång	Neutral				
Vindsurfing	Neutral				
Total	Neutral				

Tabell II

Idrott	Kategori	Tid män	Tid kvinnor	Tid neutral	Totaltid
Bandy	Maskulin				
Innebandy	Maskulin				
Baseball	Maskulin				
Bob	Maskulin				
Boxning	Maskulin				
Rodd	Maskulin				
Kampsport	Maskulin				
Diskus	Maskulin				
Amerikansk fotboll	Maskulin				
Handboll	Maskulin				
Ishockey	Maskulin				
Motorcykel	Maskulin				
Motorsport	Maskulin				
Segling	Maskulin				
Stavhopp	Maskulin				
Rugby	Maskulin				
Fotboll	Maskulin				
Tyngdlyftning	Maskulin				

Brottning	Maskulin				
Total	Maskulin				

Tabell III

Idrott	Kategori	Tid män	Tid kvinnor	Tid neutral	Totaltid
Aerobic	Feminin				
Ballet	Feminin				
Dans	Feminin				
Konståkning	Feminin				
Gymnastik	Feminin				
Ridsport (ej trav)	Feminin				
Konstsim	Feminin				
Total	Feminin				

Tabell III

Idrott	Kategori	Tid män	Tid kvinnor	Tid neutral	Totaltid
Handikapp	Övrig				
Trav	Övrig				
Sammandrag	Övrig				
Backhopp	Övrig				
Triathlon	Övrig				
Curling	Övrig				
Total	Övrig				